

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

на тему: Управління грошовими потоками торговельного підприємства

Виконав:

Білогубець Олександр Васильович
студент спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник:

Борисова Вікторія Анатоліївна
д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Рецензент:

Галич Олександр Анатолійович
к.е.н., професор кафедри публічного управління і
адміністрування
Полтавського державного аграрного університету

АНОТАЦІЯ

Білогубець О.В. Управління грошовими потоками торговельного підприємства

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», СНАУ, Суми. 2023 р. Рукопис.

Кваліфікаційна робота розглядає питання управління грошовими потоками підприємства. Це процес прийняття ефективних управлінських рішень, які об'єднують досвід професіоналів і конкретні умови, що існують у конкретний момент часу і вимагають вирішення оперативних і стратегічних завдань. Відмічаємо позитивну динаміку у русі грошових потоків. Так, чистий рух коштів від операційної (основної) діяльності підприємства вперше за 2019-2022 роки носить позитивний характер завдяки значному зростанню чистого доходу від реалізації продукції на 644 млн. грн. Зростають і витрати, але меншими темпами. Позитивним є щорічне збільшення витрат на оплату праці з 26,9 млн. грн до 90 млн. грн у 2022 році. Питома вага витрат, пов'язаних з фінансовою діяльністю зменшилась з 26,83% до 2,97%, що пов'язано з поступовою оплатою за користування позиковими коштами. Середньоденна потреба в коштах для операційної діяльності складає 3,4 млн. грн станом на кінець 2022 року, що на 1,33 млн. грн більше рівня 2019 року. Інтервал самофінансування зріс майже з 30 днів у 2020 році до 39 днів у 2022 році. Тобто підприємство може самостійно себе профінансувати без надходження коштів від операційної діяльності більше ніж 1 місяць, що є доволі високим показником. У ТОВ «Компанія «ДАРЕН» достатньо чистого потоку за весь період дослідження для фінансування поточних потреб підприємства. Коефіцієнт реінвестування говорить про те, що у 2021 році 0,08% грошового потоку було реінвестовано у діяльність підприємства.

Стратегія управління грошовими потоками повинна бути гнучкою та адаптованою до змін в економічному оточенні. Здатність вчасно реагувати на зміни в ринкових умовах та ефективно адаптувати стратегії є ключовою для успішного управління грошовими потоками. Спрогнозовано обсяг дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024, 2025 та 2026 роки: 2024 – 348541 тис.грн; 2025 – 415788 тис.грн.; 2026 – 554787 тис.грн. Необхідно відмітити, що побудова прогнозу обсягу дебіторської заборгованості ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024-2026 роки за методом екстраполяції трендів частково не враховує значну кількість факторів, проте попередньо дає можливість оцінити тенденції розвитку підприємства та спрогнозувати його фінансове становище у майбутньому. Процес ідентифікації ризиків підприємства є визначальним етапом управління ризиками підприємства. Ідентифікацію ризиків підприємства пропонується проводити за рахунок синтезованого підходу до виявлення ризиків та формування карти ризиків підприємства. В основу запропонованої карти ризиків підприємства закладено класифікацію ризиків підприємства.

Ключові слова: грошові потоки, ризики, фінансовий стан, ліквідність, дебіторська заборгованість, оптимальний залишок, прибуток.

SUMMARY

Bilobubets O. Management of cash flows of a trading company/

Qualification work in specialty 072 "Finance, banking and insurance", SNAU, amounts. 2023 manuscript.

Qualification work considers the issues of management of cash flows of the enterprise. It is the process of making effective management decisions that combine the experience of professionals and specific conditions that exist at a particular point in time and require the solution of operational and strategic tasks. We note the positive dynamics in the movement of cash flows. Thus, the net movement of funds from the operating (basic) activity of the enterprise for the first time in 2019-2022 is positive in nature due to the significant increase in net income from sales of products by UAH 644 million. Expenses are also increasing, but at a lower pace. The annual increase in labor costs from UAH 26.9 million to UAH 90 million in 2022 is positive. The share of costs associated with financial activities decreased from 26.83% to 2.97%, which is due to the gradual payment for the use of borrowed funds. The average daily need for operating activities is UAH 3.4 million as of the end of 2022, which is UAH 1.33 million more than 2019. Self-financing interval increased from almost 30 days in 2020 to 39 days in 2022. That is, an enterprise can independently financed itself without receiving funds from operating activities for more than 1 month, which is quite high. Darren company LLC has enough pure flow for the entire research period to finance the current needs of the enterprise. The reinvestment ratio indicates that in 2021 0.08% of the cash flow was reinvested into the activity of the enterprise.

The cash flow strategy should be flexible and adapted to changes in the economic environment. The ability to respond to changes in market conditions and adapt strategies is key to successful cash flow management. The volume of receivables of the enterprise "Daryren" company for 2024, 2025 and 2026 is predicted: 2024 - 348541 thousand UAH; 2025 - 415788 thousand UAH; 2026 - 554787 thousand UAH. It should be noted that the construction of the amount of receivables of Darhen LLC LLC for 2024-2026 by the method of extrapolation of trends does not partially take into account a significant number of factors, but pre-assessing the trends of the enterprise development and predicting its financial situation in the future. The process of identifying the risk of an enterprise is the determining stage of enterprise risk management. It is proposed to identify the risk of an enterprise at the expense of a synthesized approach to risk detection and to form a risk map of the enterprise. The proposed risk map of the enterprise is based on the classification of the risk of the enterprise.

Keywords: thunderous flows, risks, financial condition, liquidity, receivables, optimal balance, profit.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «КОМПАНІЯ «ДАРЕН»	22
2.1 Фінансово-економічна характеристика підприємства	22
2.2 Оцінка ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН»	30
2.3 Оцінка фінансових результатів і фінансового становища діяльності ТОВ «Компанія «ДАРЕН»	36
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «КОМПАНІЯ «ДАРЕН»	44
3.1 Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків	44
3.2 Формування оптимального залишку грошових коштів на підприємстві	48
3.3 Управління дебіторською заборгованістю як інструмент оптимізації грошових потоків підприємства	52
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. У процесі кругообігу оборотні кошти неминуче змінюють свою функціональну форму і, в сфері обігу, в результаті реалізації готової продукції перетворюються в грошові кошти. Грошові кошти в основному зберігаються в банку на розрахунковому (поточному) рахунку підприємства, так як переважна частина розрахунків проводиться в безготівковій формі. Щоб оплачувати свої витрати, організація повинна мати достатній приплив грошей у вигляді надходжень від продажу продукції, товарів (робіт, послуг), дивідендів на вкладений капітал, отримання тимчасового запозичення грошей. Таким чином, діяльність підприємства є об'єктивною передумовою виникнення руху грошових потоків. Гроші знаходяться в постійному русі, здійснюючи безперервний оборот, у ході якого відбувається кілька процесів реалізації продукції, товарів і послуг, накопичення капіталу і заощаджень, а також використовуються при здійсненні платежів за фінансовими операціями і нетоварних угодах. Тому питання управління грошовими потоками залишається актуальним в умовах сьогодення.

Тему управління грошовими потоками підприємства досліджувало велике коло науковців. В процесі виконання кваліфікаційної роботи магістра нами використано праці таких науковців і практиків як: Адамян Л.А., Биховченко В. П., Ксьонжик В. В., Гаркуша Н. М., Камалова Л.О., Гут Л.В., Загородна О.М., Серединська В.М., Кошельок Г.В., Лобачева І.Ф., Майборода О.Є., Мордовцев О., Хребтов М., Осадча О. О., Савіна Н.Б., Ріпа Т. В., Іванова А.О., Сітак І.Л., Стефанишин О., Магас Н., Танклевська Н.С., Томчук О. Ф., Федішин М.П., Халатур С.М., Кравченко М.В., Павлік І.Д., Чумак В.Д., Al-Hawatmeh O.N., Alnori F., David C.O., Grace O., Lugard O.K., Regina O. Але непростий процес трансформації економічних відносин в Україні вимагає поглиблення теоретичних і практичних напрацювань щодо управління грошовими потоками на підприємстві.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та визначення основних напрямків удосконалення управління грошовими потоками підприємства.

Відповідно до поставленої мети були вирішені такі **завдання**:

- розглянуто теоретико-методичні засади управління грошовими потоками;
- дано фінансово-економічну характеристику ТОВ «Компанія «ДАРЕН»;
- проаналізовано фінансове становище та фінансові результати діяльності підприємства;
- оцінено ефективність управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН»;
- обґрунтовано формування стратегії управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН»;
- проведено розрахунок оптимального залишку грошових коштів на підприємстві;
- обґрунтовано управління дебіторською заборгованістю як інструмент оптимізації грошових потоків підприємства;
- зроблено висновки.

Об'єктом дослідження є процес управління грошовими потоками підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства.

Елементами наукової новизни одержаних результатів роботи є розробка і обґрунтування пропозицій щодо управління грошовими потоками підприємства які базуються на визначення оптимального залишку грошових коштів, підтримки високого рівня платоспроможності та кредитоспроможності грошових потоків та формування загальної стратегії управління.

Практичне значення одержаних результатів визначається обґрунтованими пропозиціями щодо формування системи управління грошовими потоками виробничо-торгового підприємства які базуються на визначення оптимального залишку грошових коштів, підтримки високого рівня платоспроможності та

кредитоспроможності грошових потоків та формування загальної стратегії управління.

При написанні кваліфікаційної роботи використовувались такі **методи дослідження**: абстрагування; узагальнення; аналізу (ретроспективний аналіз, структурний аналіз, порівняльний аналіз, коефіцієнтний аналіз), графічний, моделювання тощо.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Положення кваліфікаційної роботи знайшли відображення у матеріалах конференцій: Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.); UKRAINE INNOVATE: Сучасні моделі для відновлення. Матеріали V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції (25 жовтня 2023 р. м. Луцьк).

Публікації. За матеріалами кваліфікаційної роботи опубліковано 2 тези наукових конференцій.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 46 найменування, 3 додатків. Основний текст викладений на 68 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 17 таблиць, 3 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова та господарська діяльність підприємств тісно пов'язана з рухом грошових коштів, який призводить до формування вхідних і вихідних грошових потоків. Управління грошовими потоками представляє собою систематичний вплив на процеси накопичення грошових ресурсів підприємств, їх витрат та розподілу з метою забезпечення балансу фінансово-господарської діяльності. Ефективність управління грошовими потоками, що визначається підприємствами, залежить від гармонізації грошових відтоків і припливів, а також підтримки постійної фінансової платоспроможності підприємства [6].

Основною метою управління грошовими потоками підприємства є забезпечення належного рівня його фінансової платоспроможності та ліквідності [19]. Поняття «грошові потоки» вперше стало предметом дослідження американських вчених, особливо у контексті функціонування ринку цінних паперів [35]. В українському законодавстві, зокрема в Національному стандарті бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", активи визначаються як ресурси, які підприємство контролює внаслідок минулих подій і використання яких призводить до очікуваних економічних вигод у майбутньому [27].

Грошові кошти охоплюють готівку, кошти на банківських рахунках та депозити, а їхні еквіваленти визначаються як короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які можна легко конвертувати в грошові кошти і характеризуються невеликим ризиком зміни вартості. Рух грошових коштів визначається як прихід і витрата грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Це визначення грошових потоків закріплене у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку № 7 "Звіт про рух грошових коштів" [14]. У Податковому

кодексі України термін "грошові потоки" взагалі відсутній, а гроші визначаються як гривня або іноземна валюта [32].

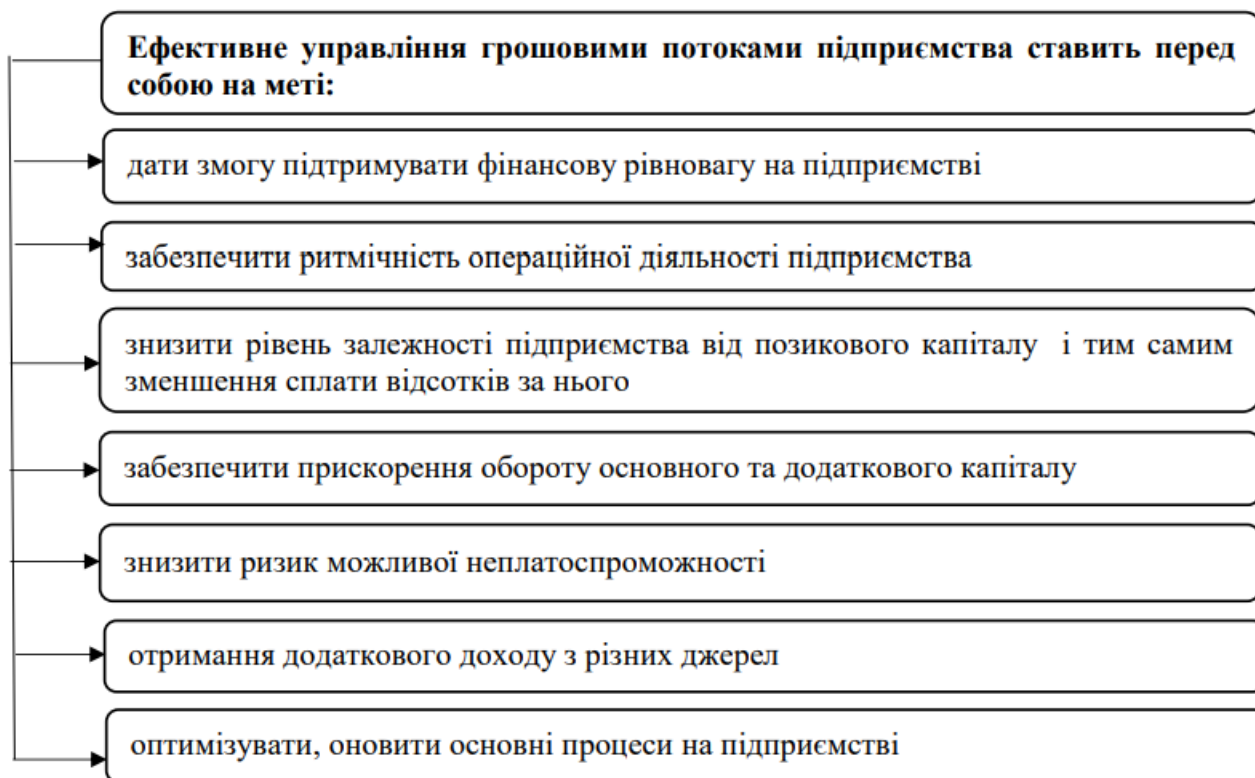

Рисунок 1.1 – Складові елементи ефективного управління грошовими потоками підприємства

Джерело: узагальнено автором [6, 24, 37]

Досліджуючи літературні джерела, можна визначити дві основні позиції у визначенні грошових потоків. Деякі автори [1, 12, 19, 22] розглядають грошові потоки як різницю між отриманими та виплаченими грошовими коштами підприємством протягом певного періоду часу. Інші [3, 10, 15, 23] визначають грошові потоки як оборот грошових коштів, тобто їхнє надходження та витрати за певний період часу.

Загальна концепція вказує на визначальну роль грошових потоків у розвитку компаній, що підкреслюється на відповідних схемах, узагальнених на рис. 1.2.

Грошові потоки відіграють важливу роль у результативній діяльності підприємства. Тому впровадження обліково-аналітичного управління ними

відповідає конкретним потребам управлінського менеджменту, спрямованим на аналіз фінансового стану, ліквідності та платоспроможності [26]. Грошові потоки систематизують процеси обігу активів підприємства і висвітлюють джерела формування всього капіталу, а також фактори, що забезпечують його обіг.

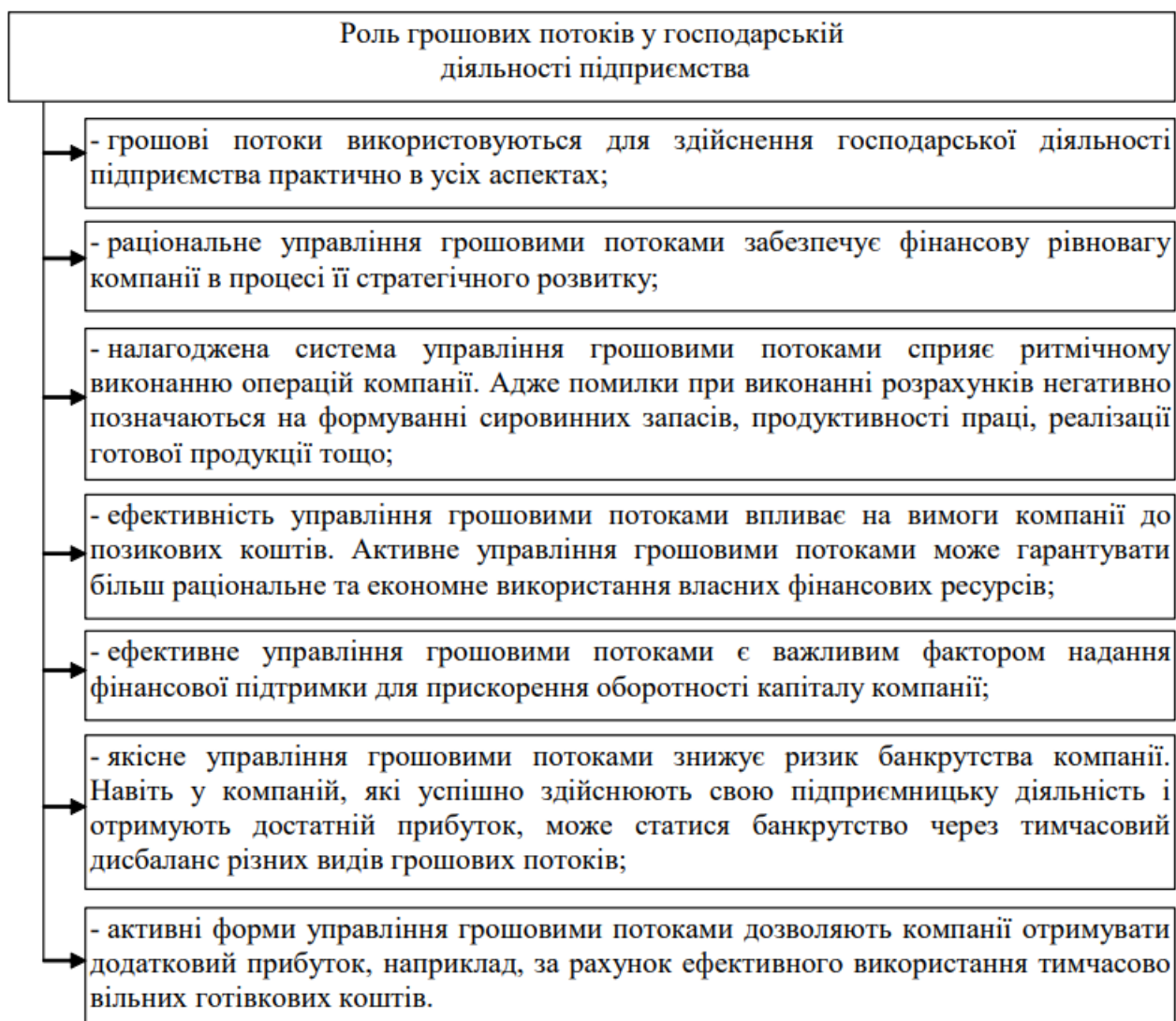

Рисунок 1.2 – Роль грошових потоків у господарській діяльності підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 2; 9; 23]

Огляд наукової літератури свідчить про те, що проблема управління грошовими потоками розглядається вченими з різних точок зору. Одні [13, 21, 33] вважають, що ця складова управління підприємством пов'язана з його

платоспроможністю, інші [3, 17] – ліквідністю, а треті [19, 29] – фінансовою стійкістю.

На сучасний момент можна виділити декілька основних напрямків досліджень управління грошовими потоками підприємства на мікрорівні. Один із цих напрямків базується на розгляді цільових орієнтирів управління фінансовими потоками, зосереджуючи увагу на оптимізації залишків грошових коштів підприємств та управлінні дебіторською заборгованістю для визначення оптимального періоду обороту кредиторської та дебіторської заборгованості [34].

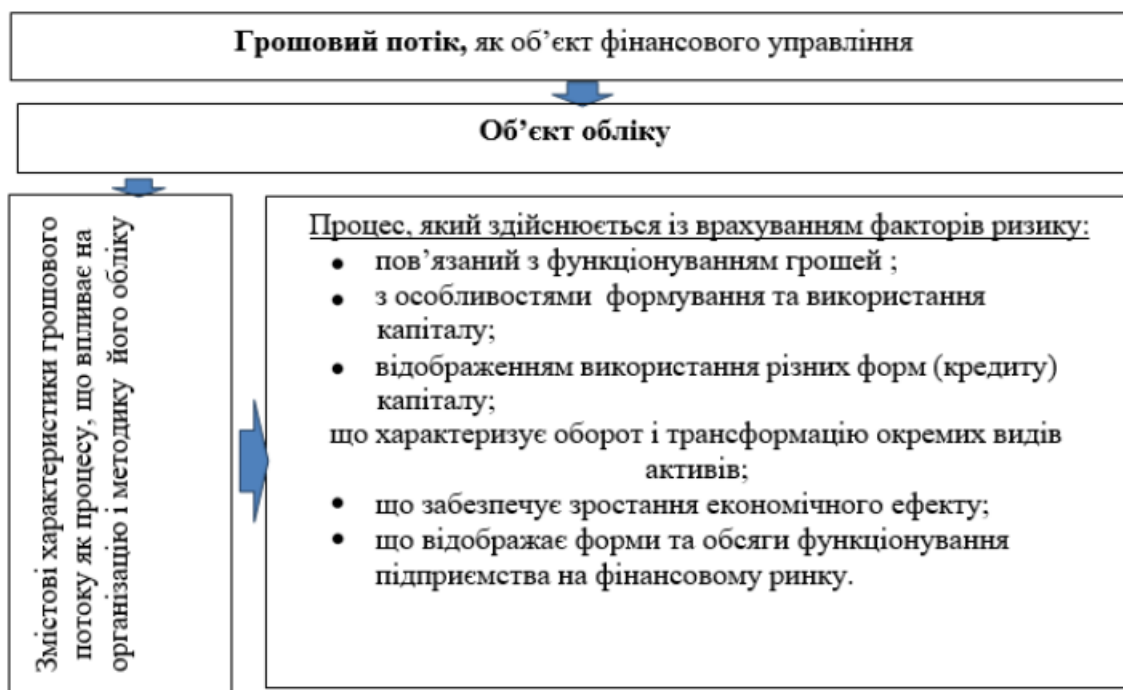

Рисунок 1.2 – Суттєві характеристики грошових потоків як об'єкта фінансового управління

Джерело: узагальнено автором на основі [34, 45]

Згідно з потоковою теорією, грошові потоки підприємства рухаються по певних каналах (вхід, розподіл, вихід) в межах контурів (рух, управління, обслуговування, контроль) між центрами управління грошовими потоками (планування, організація обслуговування, моніторинг та контроль, мотивація). Взаємодіючі канали, контури та центри утворюють архітектуру системи управління фінансовими потоками [38, 43]. Можна виділити три основні види каналів: канали входу, канали розподілу та канали виходу грошових потоків.

В рамках іншого підходу до системи управління грошовими потоками підприємства можна виокремити чотири основні контури [2]:

Контур руху: охоплює межі системи від отримання замовлення та вхідного грошового потоку до виходу відповідного грошового потоку та інформації про відхилення вимоги, якщо система не може задовольнити вимогу.

Контур управління: включає в себе весь процес управління від визначення джерел надходження грошових потоків, розподілу вхідних потоків за напрямками до виходу грошових потоків у зовнішнє середовище.

Контур обслуговування: включає процес задоволення вимог підрозділів підприємства на виділення фінансових ресурсів за рахунок визначених джерел фінансових ресурсів.

Контур контролю: відповідає за ефективний механізм контролю надходження, розподілу та виходу грошових потоків, забезпечуючи визначення стану системи у поточному та майбутньому періодах.

Під управлінням грошовими потоками ми розуміємо динамічний, системний багаторівневий процес, який враховує різні альтернативи фінансово-економічних рішень, адаптованих до вимог зовнішнього середовища [35].

Загалом, керівництво грошовими потоками підприємства повинно вписуватися в рамки економічної політики підприємства та функціонувати як ключовий інструмент для досягнення основної мети підприємницької діяльності - збільшення добробуту власників капіталу шляхом зростання щорічного прибутку та ринкової вартості підприємства.

Основними об'єктами управління грошовими потоками є:

- позитивний грошовий потік (надходження грошових коштів);
- негативний грошовий потік (витрати грошового потоку);
- чистий грошовий потік;
- залишок готівки [23].

Суб'єктами управління грошовими потоками є фінансові служби підприємства, які залежать від різноманітності працівників, розміру, структури, видів діяльності та інших факторів підприємства.

Управління грошовими потоками базується на чотирьох принципах: принципі надійності інформації, принципі балансу, принципі ефективності та принципі ліквідності. Принцип надійності інформації полягає у створенні необхідної інформаційної бази відповідно до міжнародних стандартів [37].

В Україні цьому найбільше відповідає «Звіт про рух грошових коштів», складений згідно з вимогами НП(С)БО 1 [27].

I рівень - Міжнародні нормативно-правові акти					
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»		МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»		МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах	
II рівень – Національні нормативно-правові документи					
ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	ЗУ «Про банки та банківську діяльність»	ЗУ «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Податковий Кодекс	ЗУ «Про Національний банк України»	Господарський Кодекс
III рівень – Підзаконні-нормативно правові акти					
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 «Вплив інфляції» курсів»	
IV рівень – Інструкції, положення державного рівня					
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.	Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні	Інструкція №146 «Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті»	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, коштів і документів та розрахунків	

Рисунок 1.3 - Система нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення операцій з грошовими потоками

Джерело: узагальнено автором

Принцип збалансованості передбачає оптимізацію грошових потоків за видами, обсягами, часовими інтервалами та іншими суттєвими характеристиками. Принцип ефективності передбачає мобілізацію тимчасових вільних коштів через фінансові інвестиції. Принцип ліквідності передбачає синхронізацію позитивних і негативних грошових потоків на всіх часових інтервалах. Загалом, систему нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення операцій з

грошовими потоками можна схематично представити як чотирирівневу ієрархію (рис. 1.3).

Неефективне управління грошовими потоками може призвести до відсутності необхідних коштів для фінансування виробництва, порушення ліквідності та платоспроможності, погіршення взаємин з контрагентами та нерозумного використання додаткових позикових коштів. Тому управління грошовими потоками слід здійснювати на всіх рівнях управління: оперативному, тактичному і стратегічному [22].

Загалом механізм управління грошовими потоками може бути представлений таким чином (див. табл.1.1).

Таблиця 1.1 - Механізм управління грошовими потоками підприємства

Механізм управління грошовими коштами				
Ресурси управління	Нормативно-правове забезпечення	Функції управління	Інформаційне забезпечення	Фактори управління
матеріальні; фінансові; організаційний потенціал; соціальний потенціал	Законодавство України	прогнозування і планування; збір і аналіз інформації; стимулювання і оптимізація; контроль і оцінка результатів; підготовка і прийняття рішень	фінансова звітність підприємства; дані бухгалтерського обліку; внутрішні звіти; інтернет та ЗМІ; дані Держкомстату	елементи об'єкту та їх взаємозв'язки, які піддаються управлінському впливу для досягнення поставлених цілей
Критерії управління	Принципи управління	Цілі управління	Важелі управління	Методи управління
обсяг чистого грошового потоку; величина попиту на гроші підприємства	системності; інтегрованості; достовірності; динамічності; відповідності цілям; досяжності	оптимізація грошових потоків; визначення і задоволення попиту на гроші підприємства	прибуток; дохід; ціна; амортизаційні відрахування; інвестиції; дисконт тощо	інвестування; кредитування; страхування; оподаткування; оренда; лізинг; факторинг

Джерело: узагальнено автором на основі [17, 29]

Склад елементів організаційно-функціонального механізму управління грошовими потоками, його кінцева мета та вибір завдань для досягнення цієї мети залежать від різноманітних факторів, таких як:

- особливості фінансово-економічної діяльності в різних галузях та регіонах;
- поліпшення правового регулювання та структури боргових зобов'язань державних і регіональних органів влади та умов їх виконання;
- ефективність організаційної структури, яка забезпечує оптимальну роботу всіх підрозділів підприємства;
- рівень розвиненості інформаційних технологій, які експерти використовують для аналізу даних та прийняття відповідних управлінських рішень;
- відмінності в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності [12].

Ефективне керівництво грошовими потоками підвищує фінансову і виробничу гнучкість компанії, оскільки призводить до наступного:

- поліпшення оперативного управління, зокрема з точки зору забезпечення балансу між надходженнями та витратами грошових коштів;
- збільшення обсягів продажів і оптимізації витрат завдяки значним можливостям маневрування ресурсами компанії;
- підвищення ефективності управління борговими зобов'язаннями і вартістю їх обслуговування, покращення умов переговорів з кредиторами та постачальниками;
- створення надійної бази для оцінки продуктивності кожного підрозділу компанії та загального фінансового стану;
- підвищення ліквідності компанії.

Організація системи управління грошовими потоками підприємства включає наступні етапи [5; 24]:

- проектування системи управління грошовими потоками компанії;
- розробка правил для системи управління грошовими потоками;
- прийняття рішення щодо інформатизації процесу управління грошовими потоками компанії, що деталізовано на рис. 1.3.

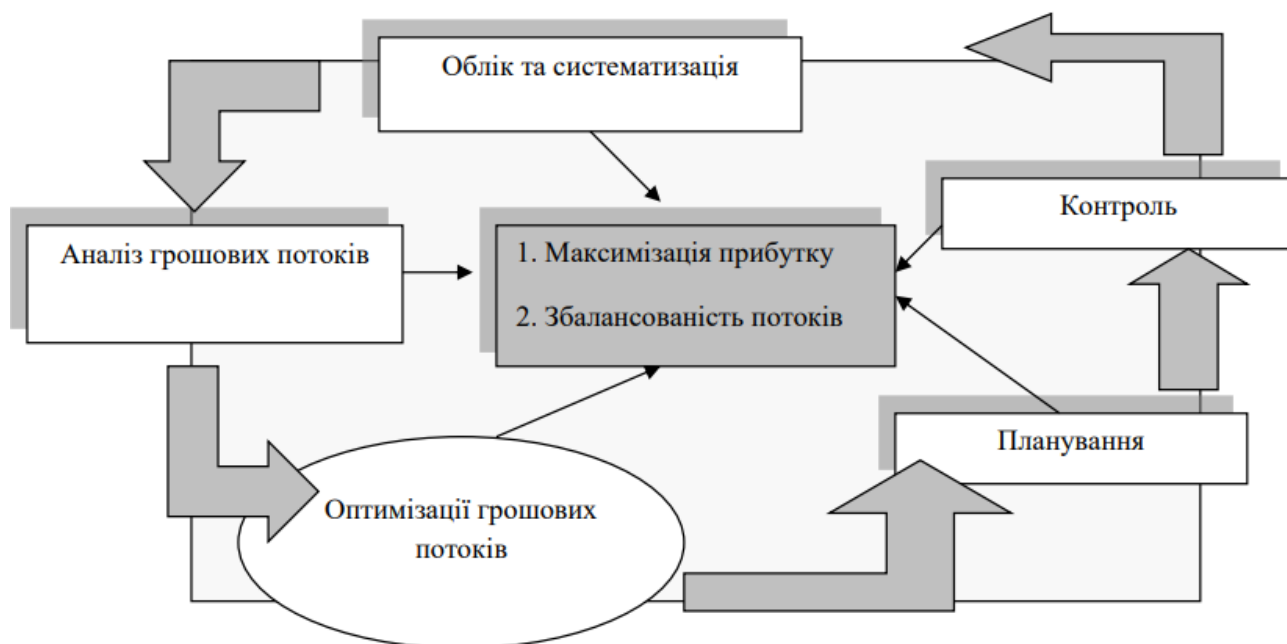

Рисунок 1.3 – Схематичне зображення процесу управління грошовими потоками торговельного підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [5; 24]

Управління грошовими потоками є послідовним процесом встановлення завдань та їх виконання, що включає такі етапи: планування та прогнозування грошових потоків, а також складання відповідних внутрішніх фінансових документів, таких як бюджет грошових потоків, плановий звіт про рух грошових коштів, платіжний календар і інші [7].

До інших етапів входять складання бюджету грошових потоків, його дотримання під час операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, контроль виконання бюджету грошових потоків та планових показників звіту про рух грошових коштів, а також коригування планових величин залежно від зміни зовнішніх і внутрішніх умов.

Управління грошовими потоками - це процес прийняття ефективних управлінських рішень, які об'єднують досвід професіоналів і конкретні умови, що існують у конкретний момент часу і вимагають вирішення оперативних і стратегічних завдань [10].

До основних інструментів управління грошовими потоками підприємства відносять:

- планування руху коштів за допомогою платіжного календаря для контролю вчасності платежів та отримання доходів;
- аналіз платоспроможності та наявності коштів на рахунках підприємства;
- контроль швидкості зарахування коштів на банківські рахунки;
- використані методи та норми амортизаційних відрахувань;
- форми розрахунків для виконання зобов'язань (банківський переказ, авансовий платіж, оплата після відвантаження, інкасо, акредитив і інше).

Аналіз грошових коштів, проведений науковцями, охоплює кілька ключових напрямків:

1. Аналіз достатності грошових коштів: Визначає, чи є власні джерела фінансування операцій та інших видів діяльності підприємства достатніми. Також розглядаються перспективи залучення грошових коштів від фінансових установ у разі необхідності, а також періодичність залучення [31].

2. Аналіз оптимального залишку грошових коштів: Використовуються моделі, такі як модель В. Браумоля та модель Міллера-Д'Орра. Модель В. Браумоля спрямована на визначення оптимального залишку, зосереджуючись на витратах, які потребують негайного погашення, тобто нагальних витратах операційної діяльності. Модель Міллера-Орра враховує цільовий (нормальний) залишок, враховуючи фактор невизначеності грошових надходжень та видатків [38, 18].

Графічна інтерпретація моделі Міллера-Орра: Визначає цільовий рівень залишку коштів, враховуючи верхній і нижній рівні залишку. Коли залишок наближається до верхнього рівня, може бути доцільно вкладати кошти в придбання цінних паперів, а коли наближається до нижнього рівня, підприємству слід розглядати його підвищення [18].

Основними обґрунтуваннями для проведення аналізу грошових коштів підприємства є:

1. Формування та забезпечення фінансової незалежності підприємства: Аналіз допомагає створювати стійку фінансову базу та гарантує незалежність.
2. Забезпечення та пришвидшення ритмічності операційної діяльності: Дослідження сприяє оптимізації процесів та прискоренню руху грошових коштів при необхідності.
3. Забезпечення належної оборотності капіталу: Аналіз спрямований на ефективне управління капіталом та його обертанням.
4. Зменшення потреби в позиковому капіталі: Дослідження допомагає ефективно використовувати власні ресурси, зменшуючи залежність від позик.
5. Зниження ризику неплатоспроможності та банкрутства: Аналіз спрямований на виявлення та управління факторами ризику фінансової стійкості.
6. Аналіз платоспроможності та ліквідності ґрунтується на використанні окремих показників, таких як абсолютне значення грошових коштів, їх еквівалентів та ліквідності активів.
7. Вертикальний аналіз грошових коштів включає розрахунок співвідношення між грошовими коштами та окремими складовими оборотних активів. Горизонтальний аналіз дозволяє визначити динаміку додатного чи від'ємного чистого грошового потоку.
8. Аналіз якості та збалансованості грошових потоків може проводитися за допомогою абсолютних та відносних показників, а також методів кореляційно-регресійного аналізу. До альтернативних методів аналізу грошових коштів автор пропонує використання SWOT-аналізу, оскільки класичні методи мають свої обмеження [29, 36, 41].

Серед основних компонентів системи управління рухом коштів можна виділити систему розрахунків з дебіторами і кредиторами, систему відносин з зовнішнім оточенням (кредиторами, інвесторами, державними органами, акціонерами) та процеси кредитування, оподаткування та фінансування [33].

Загалом, для організації ефективного управління грошовими потоками на підприємстві рекомендуємо: узгоджувати стратегічні цілі підприємства з його фінансовими можливостями; планувати довгострокові й короткострокові шляхи

розвитку підприємства; забезпечити ефективну оптимізацію грошових потоків; здійснювати постійний контроль над розподілом грошових коштів; формувати резервні джерела фінансування; підвищувати рівень залучення інвестицій до підприємства [20].

Ефективне управління грошовими потоками сприяє фінансовій гнучкості підприємства, що є особливо важливим в умовах кризового стану та економічної нестабільності. Це досягається за допомогою збалансованості між надходженнями та витратами грошових коштів, зростанням обсягу реалізації, оптимізацією витрат шляхом ефективного перерозподілу ресурсів, залученням кредиту на вигідних умовах та загальним підвищенням платоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «КОМПАНІЯ «ДАРЕН»

2.1 Фінансово-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія «Дарен» у місті Суми є представником всеукраїнської компанії «Дарен», яка має більше ніж відділень по всій території України. Компанія займається виробництвом будівельних матеріалів і наданням відповідних будівельних послуг. Основні активи компанії зосереджено у Тернопільській, Івано-франківській та Львівській областях. Незважаючи на роботу в умовах військової агресії і зовнішніх ризиків, група компаній «Дарен» продовжує ефективно розвиватись і розширювати свою мережу в усіх регіонах України.

Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ми почнемо з дослідження звіту про фінансовий стан, а саме джерел формування фінансових ресурсів підприємства та напрямків їх використання.

У таблиці 2.1 наведено динаміку активів підприємства. За 2019-2022 роки відбулося значне зменшення нематеріальних активів на 54 тис. грн., що свідчить, можливо, про амортизацію чи втрату активів. Ліквідація незавершених капітальних інвестицій у 2022 році спричинила великий від'ємний приріст, зменшившись на 5623 тис. грн.

Зростання основних засобів було імпресивним, з 2019 по 2022 рік вони збільшились на 56 876 тис. грн. Затримка у 2022 році може бути пов'язана з розпочатим процесом модернізації обладнання для виробництва будівельних матеріалів.

Необоротні активи зросли на 63 513 тис. грн. Загальне зменшення в 2022 році (-14 220 тис. грн.) може бути пов'язане із зниженням нематеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій.

Всі показники виробничих запасів та готової продукції показали стабільний ріст. Збільшення незавершеного виробництва та товарів може свідчити про збільшення виробничої потужності.

Таблиця 2.1 – Динаміка активів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Нематеріальні активи	270	560	490	216	-54	-274
Незавершені капітальні інвестиції	1978	43370	14292	8669	6691	-5623
Основні засоби:	52379	68822	117578	109255	56876	-8323
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	54627	112752	132360	118140	63513	-14220
Виробничі запаси	72777	111495	117007	121941	49164	4934
Незавершене виробництво	14181	20354	18960	54032	39851	35072
Готова продукція	58208	80507	105815	144556	86348	38741
Товари	211	334	245	333	122	88
Запаси	145377	212690	242027	320862	175485	78835
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11345	20614	39780	51527	40182	11747
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	5688	14609	22905	10790	5102	-12115
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	10232	16943	11288	1818	-8414	-9470
Інша поточна дебіторська заборгованість	16466	22685	28464	34545	18079	6081
Гроші та їх еквіваленти	15389	19672	30053	35919	20530	5866
ОБОРОТНІ АКТИВИ	204497	307213	374517	455461	250964	80944
БАЛАНС	259124	419965	506877	573601	314477	66724

Джерело: за матеріалами звіту про фінансовий стан ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Дебіторська заборгованість значно зросла з 2019 по 2022 рік, з 11 345 тис. грн. до 51 527 тис. грн. Це може бути результатом збільшення обсягу продажів та вжиття кредитних стратегій. Оборотні активи у грошовій формі зросли на 20 530 тис. грн., вказуючи на збільшення ліквідності. Загальні оборотні активи підприємства показали стабільний ріст, збільшившись на 250 964 тис. грн. Це може вказувати на ефективне управління активами. За чотири роки загальні активи компанії зросли на 314 477 тис. грн., що вказує на загальну позитивну динаміку.

Розглянемо джерела формування активів підприємства.

Зареєстрований (пайовий) капітал залишається сталим протягом розглянутого періоду, не показуючи змін. Нерозподілений прибуток показує значний приріст з 2019 по 2022 рік, зокрема велике збільшення у 2022 році, що може вказувати на ефективне функціонування компанії.

Загальна сума довгострокових кредитів зросла впродовж періоду, але відбувся зменшення у 2022 році порівняно з попереднім роком. Це може вказувати на зменшення потреби в зовнішньому фінансуванні чи реструктуризацію боргових зобов'язань.

Всі види поточних кредиторських заборгованостей зросли протягом періоду, але спостерігається зниження у 2022 році, особливо в оплаті праці та розрахунках зі страхуванням. Інші поточні зобов'язання також зростали, але у 2022 році вони виявилися значно вищими, що може вказувати на збільшення обсягу операцій чи інших фінансових зобов'язань.

Загальна сума балансу зросла з 2019 по 2022 рік, з вражаючим збільшенням у 2022 році. Це може свідчити про стабільне фінансове положення компанії та успішне ведення бізнесу.

У цілому, компанія «ДАРЕН» показує позитивні фінансові тенденції, але для більш детального розуміння потрібно додатковий аналіз, зокрема, щодо приросту прибутку, факторів, що впливають на зменшення довгострокових кредитів, та структури інших поточних зобов'язань. Все це впливає на ефективність управління грошовими потоками.

Таблиця 2.2 – Динаміка пасивів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Зареєстрований (пайовий) капітал	100	100	100	100	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2401	6228	18059	110189	112590	92130
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	-2301	6328	18159	110289	112590	92130
Довгострокові кредити банків	256983	404036	461779	417787	160804	-43992
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	256983	404036	461779	417787	160804	-43992
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	167	102	361	250	83	-111
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	608	388	1 336	996	388	-340
Інші поточні зобов'язання	3667	9111	25242	44279	40612	19037
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	4442	9601	26939	45525	41083	18586
БАЛАНС	259124	419965	506877	573601	314477	66724

Джерело: за матеріалами звіту про фінансовий стан ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Для більш повного аналізу розглянемо структуру активів і пасивів підприємства.

Так, доля нематеріальних активів зменшилась з 0,1% в 2019 році до 0,04% в 2022 році. Від'ємні прирости свідчать про їх втрату або амортизацію. Значний приріст у 2020 році (10,33%) може вказувати на активні інвестиційні стратегії. Проте, у 2022 році спостерігається від'ємний ріст, що може свідчити про їх

зменшення або припинення. Доля основних засобів зросла в 2021 році, але зменшилась у 2022 році. Це може вказувати на стратегічне перерозподілення ресурсів чи розширення виробничих потужностей.

Таблиця 2.3 – Динаміка структури активів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, %

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Нематеріальні активи	0,1	0,13	0,1	0,04	-0,06	-0,06
Незавершені капітальні інвестиції	0,76	10,33	2,82	1,51	0,75	-1,31
Основні засоби:	20,21	16,39	23,2	19,05	-1,16	-4,15
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	21,08	26,85	26,11	20,6	-0,48	-5,51
Виробничі запаси	28,09	26,55	23,08	21,26	-6,83	-1,82
Незавершене виробництво	5,47	4,85	3,74	9,42	3,95	5,68
Готова продукція	22,46	19,17	20,88	25,2	2,74	4,32
Товари	0,08	0,08	0,05	0,06	-0,02	0,01
Запаси	56,1	50,64	47,75	55,94	-0,16	8,19
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4,38	4,91	7,85	8,98	4,6	1,13
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	2,2	3,48	4,52	1,88	-0,32	-2,64
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	3,95	4,03	2,23	0,32	-3,63	-1,91
Інша поточна дебіторська заборгованість	6,35	5,4	5,62	6,02	-0,33	0,4
Гроші та їх еквіваленти	5,94	4,68	5,93	6,26	0,32	0,33
ОБОРОТНІ АКТИВИ	78,92	73,15	73,89	79,4	0,48	5,51
БАЛАНС	100	100	100	100	0	0

Джерело: за матеріалами звіту про фінансовий стан ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Загальна доля необоротних активів зменшилась, вказуючи на збільшення ліквідності та акцент на оборотних активах. Доля запасів впала, але дебіторська заборгованість та гроші та їх еквіваленти зросли. Це може свідчити про оптимізацію запасів та акцент на забезпечення ліквідності.

Таблиця 2.4 – Динаміка структури пасивів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, %

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,04	0,02	0,02	0,02	-0,02	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0	1,48	3,56	19,21	19,21	15,65
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	0	1,51	3,58	19,23	19,23	15,65
Довгострокові кредити банків	99,17	96,21	91,1	72,84	-26,33	-18,26
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	99,17	96,21	91,1	72,84	-26,33	-18,26
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	0,06	0,02	0,07	0,04	-0,02	-0,03
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	0,23	0,09	0,26	0,17	-0,06	-0,09
Інші поточні зобов'язання	1,42	2,17	4,98	7,72	6,3	2,74
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1,71	2,29	5,31	7,94	6,23	2,63
БАЛАНС	100	100	100	100	0	0

Джерело: за матеріалами звіту про фінансовий стан ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Питанням оптимізації запасів буде та управлінню дебіторською заборгованістю буде присвячено окремий розділ роботи. Загальна доля оборотних активів підприємства зросла, вказуючи на акцент на ліквідності та потенційно ефективне управління оборотним капіталом.

Проаналізуємо дані таблиці 2.4.

Доля власного капіталу збільшилась з 1,51% в 2020 році до значущих 19,23% в 2022 році. Це свідчить про значний ріст власних коштів компанії. Значущий ріст може бути результатом приросту прибутку або реалізації стратегій залучення власного капіталу.

Загальний спад довгострокових зобов'язань на 26,33% вказує на стратегічне зниження довгострокових зобов'язань компанії. Можливо, це пов'язано з виплатою боргів, їхньою реструктуризацією або конвертацією.

Збільшення показників поточних зобов'язань та забезпечення на 6,23% свідчить про зростання короткострокових зобов'язань компанії. Це може бути пов'язане з розширенням операцій, а також підвищенням потреб у робочому капіталі.

Завершимо аналіз фінансово-економічних показників діяльності товариства аналізом стійкості фінансового стану, тобто джерелами фінансового забезпечення запасів на підприємстві.

Власний капітал та резерви значно зросли протягом розглянутого періоду, з особливо значущим приростом у 2022 році. Це свідчить про збільшення фінансового потенціалу та покращення фінансового стану компанії.

Зменшення власних обігових коштів упродовж періоду може бути покликано необхідністю витрат на розвиток, але важливо слідкувати за збереженням достатнього рівня ліквідності для забезпечення нормальної фінансової діяльності. Існує вагомий ріст довгострокових зобов'язань, але відбулося зменшення у 2022 році. Це може бути позитивним сигналом, оскільки зменшення зобов'язань може свідчити про оптимізацію боргової структури. В цілому стійкість фінансового стану знаходиться на достатньо високому рівні

Таблиця 2.5 – Динаміка показників, що визначають стійкість фінансового стану ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Власний капітал та резерви	-2301	6328	18159	110289	112590	92130
Необоротні активи	54627	112752	132360	118140	63513	-14220
Власні обігові кошти	-56928	-106424	-114201	-7851	49077	106350
Довгострокові зобов'язання	256983	404036	461779	417787	160804	-43992
Наявність власних обігових коштів та довгострокових джерел для фінансування запасів	200055	297612	347578	409936	209881	62358
Короткострокові зобов'язання	4442	9601	26939	45525	41083	18586
Наявність власних обігових коштів, короткострокових та довгострокових джерел для фінансування запасів	204497	307213	374517	455461	250964	80944
Загальна сума запасів	145377	212690	242027	320862	175485	78835
Надлишок (+), нестача власних обігових коштів для формування запасів	-202305	-319114	-356228	-328713	-126408	27515
Надлишок (+), нестача власних обігових коштів та довгострокових джерел для формування запасів	54678	84922	105551	89074	34396	-16477
Надлишок (+), нестача власних обігових коштів та короткострокових і довгострокових джерел для формування запасів	59120	94523	132490	134599	75479	2109

Джерело: розраховано автором за даними звіту про фінансовий стан (баланс)

Фінансування запасів здійснюється за рахунок як власного обігового капіталу, так і довгострокових джерел фінансування.

2.2 Оцінка ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН»

Оцінка ефективності управління грошовими потоками є процесом аналізу та оцінки, який дозволяє організації зрозуміти, наскільки ефективно вони використовують свої фінансові ресурси для досягнення стратегічних цілей. Це важливий аспект фінансового управління, оскільки грошові потоки впливають на ліквідність, фінансову стабільність та загальну успішність підприємства.

Оцінка ефективності управління грошовими потоками може включати в себе такі аспекти як оцінка здатності компанії вчасно виплачувати свої зобов'язання і уникання проблем з платоспроможністю; створення реалістичних бюджетів і прогнозів дозволяє адміністрації заздалегідь виявити можливі проблеми та вживати заходи щодо управління грошовими потоками; аналіз вкладень і їх вплив на грошові потоки допомагає приймати обдумані рішення щодо інвестування фінансових ресурсів; визначення потенційних ризиків і розробка стратегій для їх управління допомагає зменшити негативний вплив на грошові потоки. Ці аспекти допомагають компанії покращити ефективність управління грошовими потоками, що, в свою чергу, сприяє стабільності і успішності діяльності компанії.

Процес аналізу розпочнемо з дослідження динаміки грошових потоків ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки.

Аналізуючи проведені розрахунки відмічаємо позитивну динаміку у русі грошових потоків. Так, чистий рух коштів від операційної (основної) діяльності підприємства вперше за 2019-2022 роки носить позитивний характер завдяки значному зростанню чистого доходу від реалізації продукції на 644 млн. грн. Зростають і витрати, але меншими темпами. Позитивним є щорічне збільшення витрат на оплату праці з 26,9 млн. грн до 90 млн. грн у 2022 році. Відповідно зросли і витрати на відрахування на соціальні заходи.

Чистий рух коштів від фінансової діяльності має також позитивне сальдо за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.6 – Динаміка грошових потоків ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, тис.грн

Показники	Роки				Відхилення 2022/2019 +,-
	2019	2020	2021	2022	
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	550 665	687 778	783 775	1 194 744	644 079
Повернення податків і зборів	0	5 000	7 628	3 284	3 284
Надходження від повернення авансів	772	1 422	1 016	1 852	1 080
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	0	639	0	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	0	17	0	0	0
Інші надходження	204 589	134 847	110 092	38 405	-166 184
Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)	502 514	717 929	692 415	717 262	214 748
Праці	26 974	42 723	63 262	90 810	63 836
Відрахувань на соціальні заходи	7 031	11 807	17 222	24 632	17 601
Зобов'язань з податків і зборів	16 329	13 846	40 148	68 055	51 726
Витрачання на оплату повернення авансів	0	75	0	589	589
Інші витрачання	203 996	141 124	114 337	334 602	130 606
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-818	-97 801	-24 873	2 335	3 153
Витрачання на надання позик	0	6 900	5 800	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	0	-6 900	-5 800	0	0
Отримання позик	253 102	172 475	126 790	41 408	-211 694
Погашення позик	222 749	37 042	59 924	16 798	-205 951
Витрачання на сплату відсотків	36 907	26 449	25 976	21 079	-15 828
Інші платежі	17 928	0	0	0	-17 928
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-24 482	108 984	40 890	3 531	28 013
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-25 300	4 283	10 217	5 866	31 166
Залишок коштів на початок року	40 689	15 389	19 672	30 053	-10 636
Залишок коштів на кінець року	15 389	19 672	30 053	35 919	20 530

Джерело: за матеріалами звіту про рух грошових коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Як зазначалось у попередньому розділі роботи, підприємство має довгострокову позику (завдяки перекредитуванню у 2019 році на більш вигідних умовах), яка щороку поступово погашається. Так, якщо у 2019 році підприємство отримало майже 253 млн. грн довгострокових фінансових ресурсів, то у 2022 році її вартість завдяки погашенню зменшилась до 41,4 млн. грн.

Чистий рух коштів за звітний період є позитивним у 2020-2022 роках, а негативне сальдо за 2019 рік перекривається залишком коштів на початок року. З 2020 року ТОВ «Компанія «ДАРЕН» поступово накопичує перехідний залишок, який станом на кінець 2022 року складає 35,9 млн. грн.

Розглянемо структуру надходжень та витрат по грошових потоках ТОВ «Компанія «ДАРЕН».

операційна діяльність / інвестиційна діяльність / фінансова діяльність

Рисунок 2.1 – Динаміка структури надходжень ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, %

Джерело: побудовано на основі звіту про рух грошових коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Слід відмітити високу концентрації грошових потоків від операційної діяльності. Так, якщо у 2019 році на операційну діяльність припадало 74,92%, то у 2022 році вже припадає 96,76%. У той же час зменшується питома вага грошових потоків від інвестиційної діяльності з 25,087% до 3,24%. Можна констатувати, що довгострокові фінансові ресурси, отримані підприємством використані ефективно, що і призвело збільшення питомої ваги грошових потоків від операційної діяльності. Грошових потоків від інвестиційної діяльності у структурі надходжень товариство не має.

Розглянемо динаміки структури витрат коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки. Зауважимо, що аналогічно до тенденцій надходження грошових потоків, найбільшу питому вагу у видатках займає операційна діяльність.

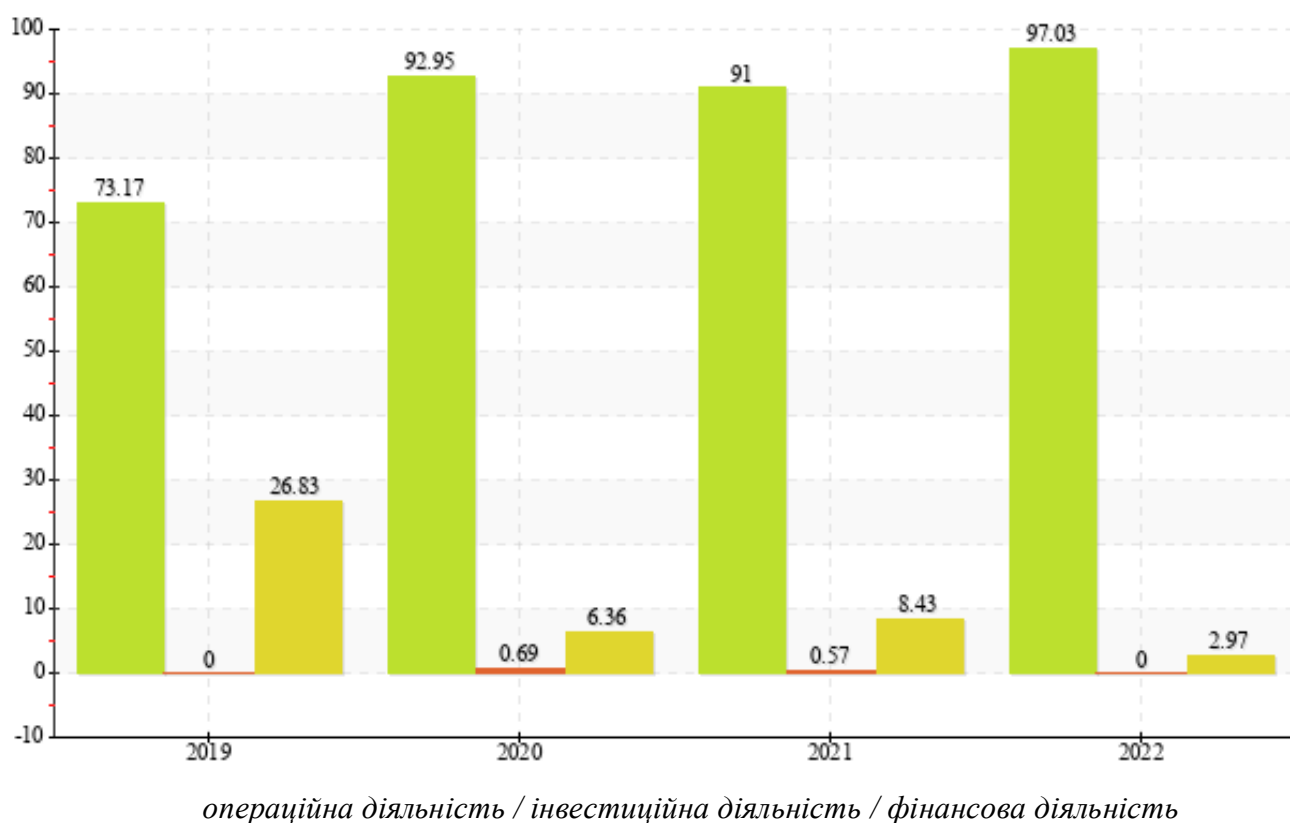

Рисунок 2.2 – Динаміка структури витрат ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки, %

Джерело: побудовано на основі звіту про рух грошових коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Зауважимо, що аналогічно до тенденцій надходження грошових потоків, найбільшу питому вагу у видатках займає операційна діяльність. Так, якщо у 2019 році на операційну діяльність припадало 73,17%, то у 2022 році вже припадає 97,03%. У структурі витрат операційної діяльності найбільшу питому вагу займають витрати на оплату товарів і послуг, витрати на оплату праці та податкові платежі, сума яких збільшилась з 18 до 68 млн. грн. Менше одного відсотка має інвестиційна діяльність за 2020-2021 роки. Питома вага витрат, пов'язаних з фінансовою діяльністю зменшилась з 26,83% до 2,97%, що пов'язано з поступовою оплатою за користування позиковими коштами.

Аналіз абсолютних показників свідчить про підвищення ефективності використання грошових потоків. Далі пропонуємо розглянути відносні показники, що характеризують управління грошовими потоками на підприємстві.

У таблиці 2.7 представлено динаміку показників що відображають самофінансування підприємства.

Таблиця 2.7 – Динаміка показників ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Середньоденна потреба в коштах для операційної діяльності, тис. грн.	2 102,34	2 576,4	2 576,07	3433,19	1 330,85	857,12
Забезпеченість грошовими коштами, дні	-	6,8	9,65	9,61	-	-0,04
Інтервал самофінансування, дні	-	29,82	44,06	38,9	-	-5,16

Джерело: розраховано на основі звіту про рух грошових коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Аналізуючи проведені розрахунки відмічаємо, що середньоденна потреба в коштах для операційної діяльності складає 3,4 млн. грн станом на кінець 2022 року, що на 1,33 млн. грн більше рівня 2019 року.

Інтервал самофінансування зріс майже з 30 днів у 2020 році до 39 днів у 2022 році. Тобто підприємство може самостійно себе профінансоване без надходження коштів від операційної діяльності більше ніж 1 місяць, що є доволі високим показником. У таблиці 2.8 наведено також відносні показники ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Таблиця 2.8 – Динаміка відносних показників ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Достатність грошового потоку від поточної діяльності для самофінансування	-	-14,17	-4,29	-	-	-
Достатність грошового потоку від поточної діяльності для погашення зобов'язань	0	-1,54	-0,29	0,06	0,06	0,35
Коефіцієнт ліквідності сукупного грошового потоку	0,98	1	1,01	1	0,02	-0,01
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку від поточної діяльності	1	0,89	0,97	1	0	0,03
Коефіцієнт ефективності сукупного грошового потоку	-0,02	0	0,01	0	0,02	-0,01
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	-	0,05	0,18	0,06	-	-0,12
Коефіцієнт реінвестування	-	0,05	0,08	0,05	-	-0,03
Коефіцієнт рентабельності притоку грошових коштів	0,01	0,01	0,01	0,07	0,06	0,06
Коефіцієнт рентабельності відтоку грошових коштів	0,01	0,01	0,01	0,07	0,06	0,06
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від поточної діяльності	0,02	0,01	0,01	0,07	0,05	0,06

Джерело: розраховано на основі звіту про рух грошових коштів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за 2019-2022 роки

Слід відмітити, що компанія має збалансовану структуру грошових потоків, тобто надходження максимально перекривають відтоки грошових коштів. Динаміка є в цілому позитивною відносно 2020 року і різнопланова відносно 2021 року.

У ТОВ «Компанія «ДАРЕН» достатньо чистого потоку за весь період дослідження для фінансування поточних потреб підприємства. Коефіцієнт реінвестування говорить про те, що у 2021 році 0,08% грошового потоку було реінвестовано у діяльність підприємства.

Коефіцієнти рентабельності грошових потоків говорять про те, що у результаті ефективної діяльності менеджерів генерується чистий прибуток у розмірі 7 копійок на кожну гривню грошового потоку. Причому це у 7 разів більше показника 2019-2022 років. В цілому слід відмітити про високу ефективність управління грошовими потоками, що підтверджують фінансові результати діяльності підприємства та відносні показники ліквідності, платоспроможності, ділової активності та фінансової стійкості.

2.3 Оцінка фінансових результатів і фінансового становища діяльності ТОВ «Компанія «ДАРЕН»

Фінансова стійкість та прибутковість є основними показниками успіху будь-якого підприємства. Оцінка фінансових результатів і фінансового становища діяльності визначається як критичний елемент стратегічного управління, який дозволяє компаніям не лише визначити їхню ефективність, але і вчасно реагувати на можливі ризики та виклики ринку.

Оцінка фінансових результатів і фінансового становища діяльності є ключовим етапом стратегічного управління бізнесом. Вона дозволяє підприємствам не лише визначити їхню поточну ефективність, але і розробити стратегії для досягнення стійкого фінансового успіху в майбутньому. Ретельний аналіз результатів, фінансового становища та ефективності є необхідним елементом успішного управління сучасним бізнесом.

У таблиці 2.9 розглянемо динаміку показників ліквідності.

Таблиця 2.9 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «Компанія «ДАРЕН» в 2019 - 2022 рр.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	46,04	32	13,9	10	-36,04	-3,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	13,31	9,85	4,92	2,96	-10,35	-1,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,46	2,05	1,12	0,79	-2,67	-0,33
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	56,43	152,76	60,36	79,2	22,77	18,84

Джерело: розраховано за даними звіту про фінансовий стан (баланс)

Давайте розглянемо кожен показник окремо. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) у 2019 році був дуже високим (46,04), що свідчить про велику здатність компанії виконувати свої поточні зобов'язання. Проте, з 2019 до 2022 року, цей показник стрімко зменшується, досягаючи значення 10. Це може бути попередженням про можливі проблеми у виконанні поточних зобов'язань у майбутньому.

Аналогічно до коефіцієнта поточної ліквідності, цей показник показує тенденцію спаду з 2019 року до 2022 року. Значення 2,96 в 2022 році може вказувати на те, що компанія може зіткнутися з труднощами у виконанні своїх зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає погіршення ліквідності компанії з 2019 по 2022 рік. Значення 0,79 в 2022 році вказує на те, що у компанії можуть виникнути проблеми з негайним виконанням своїх зобов'язань.

Помітна зміна короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості з 2019 на 2020 рік, що може вказувати на збільшення дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської.

Загалом, зниження всіх трьох ліквіднісних показників (коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності) може свідчити про погіршення фінансового становища компанії, що може вимагати уваги керівництва для прийняття відповідних стратегічних рішень для покращення ліквідності та забезпечення фінансової стійкості. Також, важливо ретельно вивчити фактори, які призвели до таких змін, та розглянути можливі шляхи виправлення ситуації.

Таблиця 2.10 – Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Компанія «ДАРЕН» в 2019 - 2022 рр.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Загальний ступінь платоспроможності, міс.	6,73	8,43	8,54	7,08	0,35	-1,46
Коефіцієнт заборгованості за позиками та кредитами банків, міс.	6,61	8,23	8,07	6,39	-0,22	-1,68
Коефіцієнт заборгованості за кредиторською заборгованістю, міс.	0,02	0,01	0,03	0,02	0	-0,01
Коефіцієнт покриття відсотків	1,68	1,27	1,39	3,57	1,89	2,18

Джерело: розраховано за даними звіту про фінансовий стан (баланс)

Давайте проведемо аналіз наведених фінансових показників за роки 2019-2022. Ступінь платоспроможності збільшується від 6,73 місяців у 2019 році до 8,54 місяців у 2021 році, але знижується до 7,08 місяців у 2022 році.

Абсолютний приріст показує, що компанія має менше місяців на покриття своїх зобов'язань у 2022 році порівняно з 2019 роком. Також, порівняно з 2021

роком, спостерігається значне зменшення (-1,46 місяців), що може свідчити про збільшення ризиків платоспроможності.

Значення коефіцієнту заборгованості за позиками та кредитами банків зростає від 6,61 місяця у 2019 році до 8,07 місяців у 2021 році, але зменшується до 6,39 місяців у 2022 році. Абсолютний приріст показує, що компанія в 2022 році має менше місяців на погашення боргів банкам порівняно з 2019 роком та 2021 роком.

Коефіцієнт покриття відсотків різко зростає від 1,39 у 2021 році до 3,57 у 2022 році. Абсолютний приріст показує, що компанія значно покращила свою здатність покривати відсотки з прибутку в 2022 році порівняно з попередніми роками. Загалом, хоча деякі показники, такі як ступінь платоспроможності та заборгованість за позиками та кредитами банків, погіршилися в 2022 році, коефіцієнт покриття відсотків суттєво покращився. Важливо враховувати ці тенденції при розробці стратегій фінансового управління та плануванні.

Далі розглянемо часткові показники фінансової стійкості, таблиця 2.11.

Власні обігові кошти: абсолютний приріст у 2022 році склав -7 851 тис. грн., що свідчить про зменшення власних обігових коштів порівняно з попереднім роком; зростання порівняно з 2019 роком (+49 077 тис. грн.) може вказувати на певні позитивні тенденції.

Зменшення коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами з 2019 по 2022 рік може свідчити про зниження фінансової стійкості. Від'ємне значення маневреності в 2022 році (-4,58) може свідчити про труднощі у використанні власних оборотних коштів для фінансових потреб.

Позитивне зростання коефіцієнта фінансової автономії з 2019 до 2022 року вказує на збільшення внеску власного капіталу у фінансову структуру компанії. Значення коефіцієнтів фінансової залежності та левериджу суттєво зменшились у 2022 році, що може свідчити про зменшення зовнішньої залежності та використання фінансового левериджу.

Від'ємне значення коефіцієнта маневреності в 2022 році може бути попередженням про труднощі у використанні власного капіталу для інвестицій.

Загальний висновок полягає в тому, що компанія може зазнавати труднощі у використанні своїх власних коштів, втрачає маневреність у фінансових операціях та може мати проблеми зі стійкістю інвестицій. Детальний аналіз факторів, які призвели до таких змін, може допомогти у розробці стратегій для покращення фінансового стану компанії.

Таблиця 2.11 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Компанія «ДАРЕН» в 2019 - 2022 рр.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Власні обігові кошти, тис. грн.	-56928	-106424	-114201	-7851	49077	106350
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-0,28	-0,35	-0,3	-0,02	0,26	0,28
Маневреність власних оборотних коштів	-0,27	-0,18	-0,26	-4,58	-4,31	-4,32
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	-0,39	-0,5	-0,47	-0,02	0,37	0,45
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,01	0,02	0,04	0,19	0,2	0,15
Коефіцієнт фінансової залежності	-112,61	66,37	27,91	5,2	117,81	-22,71
Коефіцієнт фінансового левериджу	-113,61	65,37	26,91	4,2	117,81	-22,71
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	24,74	-16,82	-6,29	-0,07	-24,81	6,22
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,02	0,02	0,06	0,1	0,08	0,04
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,98	0,98	0,95	0,92	-0,06	-0,03
Коефіцієнт мобільності активів	3,74	2,72	2,83	3,86	0,12	1,03

Джерело: розраховано за даними звіту про фінансовий стан (баланс)

Завершимо розгляд часткових показників, що характеризують фінансове становище, показниками ділової активності.

Таблиця 2.12 – Динаміка показників ділової активності ТОВ «Компанія «ДАРЕН» в 2019 - 2022 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2020
Оборотність власного капіталу, обороти	292,43	56,1	12,22	-236,33	-43,88	-280,21
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	1,73	1,48	1,45	-0,25	-0,03	-0,28
Фондовіддача, обороти	9,72	7,37	6,92	-2,35	-0,45	-2,8
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	2,3	2,01	1,89	-0,29	-0,12	-0,41
Період одного обороту оборотних активів, днів	156,43	178,67	190,29	22,24	11,62	33,86
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	2,6	2,29	1,98	-0,31	-0,31	-0,62
Період одного обороту запасів, днів	138,43	156,94	181,87	18,51	24,93	43,44
Коефіцієнт оборотності готової продукції, обороти	8,49	7,37	6,27	-1,12	-1,1	-2,22
Період одного обороту готової продукції, дні	42,41	48,83	57,4	6,42	8,57	14,99
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	9,93	7,75	7,81	-2,18	0,06	-2,12
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	36,25	46,46	46,11	10,21	-0,35	9,86
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	736,13	476,94	378,6	-259,19	-98,34	-357,53
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	0,49	0,75	0,95	0,26	0,2	0,46
Період виробничого циклу, днів	84,59	92,43	100,79	7,84	8,36	16,2
Період операційного циклу, днів	174,68	203,4	227,98	28,72	24,58	53,3
Період фінансового циклу, днів	174,19	202,65	227,03	28,46	24,38	52,84

Джерело: розраховано автором за даними звіту про фінансовий стан (баланс)

Оборотність власного капіталу, обороти: показник суттєво зменшився з 292,43 у 2020 році до 12,22 у 2022 році. Зменшення показника може вказувати на труднощі в ефективному використанні власного капіталу для генерації оборотів.

Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти: подібно до попереднього показника, оборотність активів також зменшилась від 1,73 у 2020 році до 1,45 у 2022 році. Зменшення цього показника може вказувати на менше ефективне використання активів.

Фондовіддача, обороти: подібно до попередніх, фондовіддача зменшилась з 9,72 у 2020 році до 6,92 у 2022 році. Зниження показника може свідчити про меншу ефективність у використанні фондів.

Показники оборотності кредиторської, дебіторської заборгованості та запасів мають негативну тенденцію, що у майбутньому може призвести до залучення додаткових коштів в обіг і зменшення показників ефективності використання грошових потоків.

У таблиці 2.13 наведено динаміку фінансових результатів діяльності підприємства. Давайте розглянемо основні показники фінансових результатів ТОВ «Компанія «ДАРЕН» за період 2019-2022 роки. Чистий дохід зріс із 466,308 тис. грн у 2019 році до 785,089 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст чистого доходу склав 318,781 тис. грн або 68.4% за весь період. У порівнянні з 2021 роком, чистий дохід збільшився на 98,282 тис. грн або 14.3%.

Собівартість також зросла з 367,354 тис. грн у 2019 році до 557,115 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст становить 189,761 тис. грн або 51.7%, що призвело до збільшення валового прибутку.

Валовий прибуток виріс з 98,954 тис. грн у 2019 році до 227,974 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст становить 129,020 тис. грн або 130.4%. Інші операційні доходи зменшились на 108,214 тис. грн, а інші операційні витрати зменшились на 202,821 тис. грн. Це призвело до збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 126,968 тис. грн або 221.4%.

Фінансовий результат до оподаткування зріс з 11,940 тис. грн у 2019 році до 112,396 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст становить 100,456 тис. грн або 841.2%. Чистий фінансовий результат збільшився з 11,940 тис. грн у 2019 році до 92,130 тис. грн у 2022 році. Абсолютний приріст становить 80,190 тис. грн або 671.4%.

Таблиця 2.13 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Компанія «ДАРЕН»
в 2019 - 2022 рр., тис. грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	466308	588807	686807	785089	318781	98282
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	367354	465602	521532	557115	189761	35583
Валовий прибуток (збиток)	98954	123205	165275	227974	129020	62699
Інші операційні доходи	227340	155217	153451	119126	-108214	-34325
Адміністративні витрати	8836	12614	14532	16791	7955	2259
Витрати на збут	35961	59993	100311	124665	88704	24354
Інші операційні витрати	251930	165714	146352	49109	-202821	-97243
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	29567	40101	57531	156535	126968	99004
Інші доходи	0	0	163	16	16	-147
Фінансові витрати	17587	31452	41414	43794	26207	2380
Інші витрати	40	20	228	361	321	133
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	11940	8629	16052	112396	100456	96344
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0	0	4221	20266	20266	16045
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	11940	8629	11831	92130	80190	80299

Джерело: згруповано автором на основі звіту про фінансові результати

В цілому можна констатувати, що незважаючи на негативну динаміку окремих часткових показників фінансового становища, діяльність ТОВ «Компанія «ДАРЕН» є прибутковою, що позитивно впливає на рух грошових потоків на підприємстві і формування позитивного залишку грошових коштів.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «КОМПАНІЯ «ДАРЕН»

3.1 Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків

Грошові потоки є важливою складовою кожного підприємства, визначаючи його фінансову стійкість та здатність до вирішення різноманітних завдань. Формування стратегії управління грошовими потоками стає важливим завданням для будь-якого бізнесу, спрямованого на досягнення стійкого фінансового успіху.

Грошові потоки представляють собою рух фінансових ресурсів в межах підприємства, включаючи доходи, витрати, інвестиції та фінансові операції. Розуміння цього руху дозволяє підприємствам визначити ефективні стратегії для забезпечення фінансової стабільності.

Для формування стратегії важливо проаналізувати історичні дані грошових потоків та виявити тенденції. Це допомагає визначити періоди збільшення або зниження грошових потоків і вчасно реагувати на зміни.

Ефективне управління грошовими потоками передбачає активне взаємодію з постачальниками та платниками. Закріплення оптимальних умов платежів може поліпшити ліквідність підприємства та забезпечити більш гнучкий контроль над грошовими потоками. Формування стратегії управління грошовими потоками передбачає створення фінансових резервів для подолання несподіваних ситуацій. Ефективне резервування гарантує здатність компанії швидко реагувати на фінансові виклики.

Впровадження сучасних технологій для автоматизації та моніторингу грошових потоків є ключовим елементом стратегії. Вони надають можливість отримувати реальний час інформації та реагувати на зміни негайно. Ефективне управління інвестиціями грає важливу роль у формуванні стратегії грошових

потоків. Розуміння ризиків та очікувань з інвестицій може вплинути на грошові потоки в майбутньому.

Суттєвою частиною стратегії є постійний моніторинг та контроль за грошовими потоками. Регулярна перевірка та аналіз дозволяють вчасно реагувати на будь-які виклики та максимізувати фінансову ефективність. Висновок: Формування стратегії управління грошовими потоками є необхідною складовою успішного фінансового управління підприємством. Збалансованість, розуміння ризиків та ефективне використання ресурсів допомагають забезпечити стабільність та розвиток бізнесу в умовах мінливого економічного середовища.

Активна взаємодія з фінансовими інституціями може сприяти формуванню ефективної стратегії управління грошовими потоками. Послуги банків та інших фінансових установ можуть включати лінії кредиту, фінансові консультації та інші інструменти для оптимізації грошових потоків. Врахування та управління різноманітними фінансовими ризиками є необхідною частиною стратегії управління грошовими потоками. Ідентифікація ризикових областей та використання інструментів для їх зменшення може підвищити стійкість фінансів компанії.

При прийнятті рішень щодо інвестицій важливо враховувати аспекти рентабельності. Оцінка, яка включає у себе часовий горизонт та потенційні прибутки, допомагає визначити, які проекти принесуть найбільшу вартість для грошових потоків.

Стратегія управління грошовими потоками повинна бути гнучкою та адаптованою до змін в економічному оточенні. Здатність вчасно реагувати на зміни в ринкових умовах та ефективно адаптувати стратегії є ключовою для успішного управління грошовими потоками. Формування стратегії управління грошовими потоками є складним та багатоаспектним завданням. Врахування всіх ключових аспектів, від роботи з партнерами та ризик-менеджменту до ефективного використання технологій та аналізу ринкових тенденцій, є вирішальним для створення стійкої та прибуткової стратегії.

Врахування цих факторів дозволить підприємствам оптимізувати грошові потоки, забезпечити ліквідність та підвищити фінансову ефективність. Гнучка та обґрунтована стратегія управління грошовими потоками є важливим елементом успішного фінансового управління, спрямованого на досягнення довгострокового успіху та стійкості компанії.

Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків є стратегічно важливим етапом в управлінні будь-яким підприємством. Це процес, що дозволяє підприємствам аналізувати та антиципувати їхню фінансову діяльність, щоб ефективно планувати та реагувати на зміни в економічному середовищі.

Перше завдання у прогнозуванні фінансових результатів та грошових потоків – це визначення мети. Чи це планування інвестицій, оптимізація роботи з постачальниками, чи забезпечення ліквідності, визначення мети допомагає зорієнтувати стратегію прогнозування.

Ефективне прогнозування вимагає детального аналізу фінансових даних підприємства, включаючи історичні дані та поточні показники. Аналіз включає в себе оцінку витрат, доходів, інвестицій, а також факторів, які можуть вплинути на фінансову діяльність.

Існує ряд методів прогнозування, включаючи кількісні та кількісно-якісні підходи. Метод часових рядів, аналіз витрат та доходів, а також сценарійне моделювання можуть бути використані для точного прогнозування фінансових результатів.

Сценарійне моделювання включає розробку кількох варіантів можливого розвитку подій, враховуючи різні сценарії економічного розвитку. Це дозволяє підприємствам готуватися до різних умов та реагувати на них вчасно. Залучення ключових стейкхолдерів, таких як керівництво, фінансові аналітики та менеджери з різних відділів, допомагає уточнити прогнози та враховувати різні перспективи та джерела інформації.

Збалансований підхід до прогнозування означає врахування всіх аспектів фінансової діяльності, від доходів та витрат до оптимізації роботи капіталу та оптимізації фінансових інвестицій. Прогнозування - це динамічний процес, і він

повинен піддаватися постійному моніторингу. Вчасні корекції стратегій дозволяють підприємствам ефективно реагувати на негативні тренди та використовувати нові можливості.

Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків є не лише інструментом управління ризиками, але і ключовим елементом стратегічного планування та досягнення успіху бізнесу в умовах невизначеності та конкуренції. Інтеграція підготовлених стратегій прогнозування дозволяє підприємствам бути готовими до майбутніх викликів та забезпечує стійкість фінансової діяльності. Ось кілька ключових аспектів, які слід враховувати для подальшого успіху у прогнозуванні фінансових результатів та грошових потоків.

Впровадження передових технологій та аналітичних інструментів дозволяє автоматизувати процес прогнозування та отримувати більш точні та швидкі результати. Використання штучного інтелекту та машинного навчання може забезпечити більшу точність прогнозів.

Стратегії прогнозування повинні бути гнучкими та адаптивними до змін в законодавстві, регулюючих умовах та ринковому середовищі. Врахування цих аспектів дозволяє уникнути непередбачуваних ризиків та використовувати можливості.

Команда, яка займається прогнозуванням фінансових результатів, повинна мати необхідні знання та навички. Забезпечення постійного навчання та розвитку команди допомагає покращити якість прогнозів та забезпечити ефективність процесу.

Ефективне прогнозування вимагає урахування зовнішніх впливів, таких як зміни в економіці, політиці або технологічному просторі. Моніторинг цих факторів дозволяє адаптувати стратегії до нових реалій та максимізувати можливості.

Ефективне контролювання фінансових витрат та інвестицій дозволяє уникнути надмірного ризику та забезпечити більш точні прогнози фінансових результатів. Раціональне використання ресурсів сприяє підтримці стійкості грошових потоків. Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків -

це процес, який вимагає систематичного підходу, аналізу та глибокого розуміння внутрішніх та зовнішніх факторів. Забезпечення фінансової стабільності та успіху бізнесу в умовах невизначеності можливе завдяки дбайливому прогнозуванню та ефективній стратегії управління грошовими потоками.

3.2 Формування оптимального залишку грошових коштів на підприємстві

Грошові кошти на підприємстві відіграють ключову роль у його фінансовому здоров'ї та ефективному функціонуванні. Оптимальний залишок грошових коштів є результатом ретельного планування та управління фінансами. Давайте розглянемо деякі ключові принципи та стратегії формування оптимального залишку грошових коштів на підприємстві.

Перед формуванням оптимального залишку грошових коштів слід провести аналіз ліквідності. Це оцінка здатності підприємства швидко та ефективно використовувати свої активи для виплати зобов'язань. Визначення оптимального рівня ліквідності допомагає уникнути надмірного збереження грошових коштів та забезпечити їхню ефективну роботу.

Формування оптимального залишку грошових коштів повинно базуватися на врахуванні операційного циклу підприємства. Операційний цикл включає в себе період від закупівлі сировини до отримання готової продукції чи надання послуг та отримання грошей від клієнтів. Розуміння тривалості цього циклу дозволяє ефективно планувати залишок грошових коштів.

Створення резервів для непередбачених витрат або кризових ситуацій є важливою стратегією. Це може включати резерви на покриття можливих збитків, збереження касових коштів для інвестицій в нові можливості чи запобігання можливим фінансовим стресам.

Оптимізація умов платежів з постачальниками та платниками є ключовим аспектом формування залишку грошових коштів. Розробка оптимальних умов

оплати, таких як відстрочка платежу або знижки за передплату, може позитивно впливати на ліквідність.

Оптимальне розміщення грошових коштів в короткострокові фінансові інструменти, такі як облігації або депозити, може призвести до отримання додаткового доходу. Однак слід забезпечити, щоб це було в межах прийнятного ризику.

Розуміння ризиків та волатильності ринків є необхідним для правильного формування залишку грошових коштів. Підприємство повинно бути готовим до непередбачених змін у фінансовому середовищі та мати план дій для управління ризиками. Стратегічне планування та прогнозування дозволяє підприємству поглядати вперед та адаптувати свої фінансові стратегії відповідно до очікуваних змін. Регулярне оновлення стратегій на основі нових прогнозів допомагає забезпечити оптимальний розподіл грошових коштів.

Збереження великого залишку грошових коштів без конкретної мети може бути непродуктивним. Важливо мінімізувати заблоковані гроші та шукати можливості для їхнього ефективного використання.

Використання сучасних систем управління фінансами та автоматизації фінансових операцій може покращити ефективність управління грошовими потоками та дозволити швидше реагувати на зміни.

Оптимальний залишок грошових коштів - це не стала величина, і його слід регулярно переглядати та коригувати в залежності від змін в економічному середовищі, стратегічних цілях та фінансових потребах підприємства. Розробка різних фінансових сценаріїв дозволяє підприємству бути готовим до різних умов та динамічно реагувати на зміни у фінансовому середовищі.

Загалом, формування оптимального залишку грошових коштів на підприємстві - це баланс між ліквідністю, ризиками та стратегічними цілями. Правильно спроектована стратегія дозволяє не лише ефективно управляти поточними фінансовими потребами, але й створювати резерви для майбутніх викликів та можливостей.

Прогнозування оптимального залишку грошових коштів на підприємстві включає в себе використання різних методів та моделей, які допомагають враховувати фінансові потреби, ліквідність, ризики та можливості. Ось деякі з основних методів та моделей, які можна використовувати для прогнозування оптимального залишку грошових коштів:

Експоненційне згладжування: Цей метод дозволяє враховувати тренди та сезонність в часовому ряді грошових потоків та прогнозувати їх на основі попередніх значень.

1) ARIMA-моделі: авторегресійно-інтегровані рухомі середні моделі враховують структуру часового ряду та дозволяють робити прогнози залежно від попередніх значень та їхніх змін.

2) Методи оптимізації портфеля: вони дозволяють оптимізувати розподіл грошових коштів між різними інвестиційними можливостями з урахуванням ризиків та очікуваних доходів.

3) Моделі імітації: моделі на основі імітації можуть відтворювати різні сценарії фінансового середовища та дозволяти оцінювати вплив різних факторів на грошові потоки.

4) Моделі фінансового планування: вони включають в себе прогнозування витрат, доходів та інших фінансових показників для визначення необхідного рівня грошових резервів.

5) Методи аналізу варіацій: аналіз варіацій дозволяє враховувати ризики та шукати оптимальні стратегії для управління грошовими потоками в умовах невизначеності.

6) Моделі ліквідності: ці моделі враховують структуру активів та зобов'язань, щоб визначити оптимальний залишок грошових коштів для забезпечення ліквідності.

7) Оптимізація циклу грошових потоків: розрахунок оптимального циклу грошових потоків дозволяє забезпечити величину залишку грошових коштів, яка покриватиме фінансові обов'язки.

5) сценарійне моделювання: цей підхід передбачає розгляд різних можливих сценаріїв, таких як економічні кризи чи стрімкі зміни в ринкових умовах, для визначення впливу на залишок грошових коштів.

Обираючи методи та моделі для прогнозування оптимального залишку грошових коштів, важливо враховувати специфіку підприємства, його галузь, стратегічні цілі та фінансові потреби.

Використання різних підходів може бути ефективним для отримання комплексного та достовірного прогнозу. При цьому важливо пам'ятати про постійне оновлення моделей і методів, оскільки фінансове середовище та умови ведення бізнесу можуть змінюватися.

Додаткові кроки та аспекти, які можна враховувати при прогнозуванні оптимального залишку грошових коштів:

1. Стратегічне планування: включення стратегічних планів та цілей підприємства у прогнозування грошових потоків та залишку коштів.
2. Чутливість до ризиків: оцінка впливу різних ризиків на грошові потоки та вибір стратегій для їхнього управління.
3. Економічні та фінансові індикатори: спостереження за економічними та фінансовими індикаторами, які можуть впливати на фінансове становище підприємства.
4. Фактори зовнішнього середовища: врахування змін у законодавстві, регулюючих умовах, кон'юктурі ринків та інших зовнішніх факторах.
5. Оптимізація податкового планування: розгляд можливостей для оптимізації податкових зобов'язань та використання податкових переваг.
6. Коригування стратегій: постійне коригування стратегій на основі актуальної інформації та аналізу результатів.

Комплексне використання цих методів та моделей допоможе підприємствам не лише прогнозувати оптимальний залишок грошових коштів, але й визначати стратегії для його досягнення та управління фінансовими ресурсами. Важливо також пам'ятати, що прогнозування є динамічним процесом, і вимагає постійного

аналізу та коригування відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства.

3.3 Управління дебіторською заборгованістю як інструмент оптимізації грошових потоків підприємства

Дебіторська заборгованість є неодноразовою реальністю для більшості підприємств, і важливо правильно управляти цим аспектом для забезпечення ефективного грошового обігу та оптимізації фінансових потоків. Управління дебіторською заборгованістю може стати важливим інструментом у досягненні цих цілей.

Один із способів оптимізації грошових потоків полягає в ефективному управлінні періодом виплати заборгованості. Підприємства можуть встановлювати строги, але реалістичні терміни для сплати рахунків покупцями, щоб збільшити доступність грошових коштів для власних потреб.

Встановлення ефективної системи управління кредитами дозволяє підприємствам аналізувати кредитоспроможність клієнтів та встановлювати ліміти кредиту відповідно до ризиків. Це допомагає уникнути неплатоспроможних клієнтів та збереженні грошових ресурсів.

Впровадження сучасних систем автоматизації управління дебіторською заборгованістю спрощує ведення обліку та дозволяє швидше реагувати на зміни в стані рахунків. Це робить процес управління ефективнішим та менше витратним.

Аналіз клієнтів та їхньої платіжної дисципліни дозволяє визначити найефективніші стратегії управління кредитами. Ідентифікація надійних та ризикованих клієнтів дозволяє приймати збалансовані рішення з приводу умов платежу.

Регулярне оновлення умов платежу дозволяє підприємствам враховувати зміни в економічному середовищі та адаптувати їхні стратегії управління дебіторською заборгованістю.

Стимулювання швидких платежів через систему знижок та позначень може бути ефективним способом стимулювання клієнтів до своєчасної оплати. Систематичний аналіз фінансового стану клієнтів дозволяє підприємствам передбачати можливі ризики та вживати заходів для зменшення заборгованості.

Активна комунікація та взаємодія з клієнтами може поліпшити розуміння їхніх потреб та сприяти партнерським відносинам, що може впливати на своєчасність платежів.

Управління дебіторською заборгованістю – це складний, але важливий процес для оптимізації грошових потоків підприємства. Впровадження ефективних стратегій та використання інструментів управління можуть не лише знизити ризики неплатоспроможності, але і забезпечити стабільний грошовий потік та підтримувати фінансову стійкість підприємства. Запровадження цих практик дозволяє ефективно керувати взаємодією з клієнтами та максимізувати грошові ресурси.

Врахування спеціалізованих систем та програм для контролю над дебіторською заборгованістю може значно спростити процес управління та надати більше можливостей для моніторингу та аналізу.

Ретельний аналіз кредитоспроможності клієнтів перед укладанням контракту може запобігти майбутнім проблемам з неплатоспроможністю та допомогти уникнути заборгованості.

Регулярне переглядання та оновлення стратегій управління дебіторською заборгованістю на основі змін в економічному середовищі та діяльності підприємства є важливим етапом в оптимізації грошових потоків. Взаємодія з банками та іншими фінансовими інститутами для отримання фінансової підтримки або лімітів кредиту може стати стратегічним кроком для забезпечення сталої ліквідності.

Управління дебіторською заборгованістю, як інструмент оптимізації грошових потоків, вимагає систематичного підходу та постійного аналізу. Зріла стратегія, яка орієнтована на партнерські відносини з клієнтами та ефективно

управління кредитами, може значно поліпшити фінансове здоров'я підприємства та створити базу для подальшого зростання.

Загалом, вдосконалення управління дебіторською заборгованістю варто розглядати як стратегічний процес, що допомагає підприємствам утримувати стабільний грошовий потік, збільшувати ліквідність та забезпечувати фінансову стабільність використання методів математичного моделювання значно спрощує систему управління дебіторською заборгованістю.

В даному розділі спробуємо на основі прогнозів розробити конкретні напрямки удосконалення управління дебіторської заборгованістю підприємства.

Таблиця 3.1 – Динаміка дебіторської заборгованості підприємства за 2019-2022 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11345	20614	39780	51527	40182	11747
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	5688	14609	22905	10790	5102	-12115
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	10232	16943	11288	1818	-8414	-9470
Інша поточна дебіторська заборгованість	16466	22685	28464	34545	18079	6081

Джерело: побудовано на основі даних фінансової звітності підприємства

На підставі даних таблиці 3.1 побудуємо лінійний тренд (3.1):

$$y = a_0 + a_1 \cdot t, \quad (3.2)$$

де y – значення функції;

t – час;

a_0, a_1 – параметри рівняння.

Змінні y і t являються відомими величинами, у нашому випадку це відповідно дебіторська заборгованість підприємства і роки, а параметри рівняння a_0 і a_1 – невідомі величини. Вони визначаються за допомогою методу найменших квадратів (3.3):

$$\sum (y_t - \hat{y}_t)^2 = \min \quad (3.3)$$

де y_t – фактичне значення функції;

$\hat{y}_t$ – розрахункове значення функції, яке визначається на основі відібраного рівняння.

Для лінійного рівняння залежність (3.2) буде мати вигляд (3.4):

$$\sum (y_t - a_0 - a_1 \cdot t)^2 = \min. \quad (3.4)$$

Для визначення параметрів рівняння прирівнюємо до нуля похідні від виразу (3.3) по кожному початковому параметру окремо. Після відповідних перетворень отримуємо систему нормальних рівнянь, які для лінійного тренда мають вигляд:

$$\begin{aligned} \sum y_t &= a_0 \cdot n + a_1 \cdot \sum t \\ \sum y_t t &= a_0 \cdot \sum t + a_1 \cdot \sum t^2 \end{aligned} \quad (3.5)$$

Методом підстановок виражаємо a_0 та a_1 (3.5, 3.6):

$$a_0 = \frac{\sum y \sum t^2 - \sum y t \sum t}{n \sum t^2 - (\sum t)^2}. \quad (3.6)$$

$$a_1 = \frac{n \sum y_t - \sum y \sum t}{n \sum t^2 - (\sum t)^2}. \quad (3.7)$$

Розрахуємо проміжні показники для визначення параметрів рівняння формули 3.1 та представимо у вигляді 3.2.

Таблиця 3.2 – Проміжні розрахунки для визначення параметрів рівняння

Роки, t	Дебіторська заборгованість, тис. грн. y_t	$y_t t$	t^2	y_t^2
1	2	3	4	5
1	196451	196451	1	38592995401
2	200733,5	401467	4	40293938022,2
3	178752	536256	9	31952277504
4	308605	1234420	16	95237046025
Σ10	884541,5	2368594	30	206076256952

Джерело: власні розрахунки автора

Використовуючи дані таблиці 3.2 оцінимо якість побудованого рівняння за допомогою коефіцієнта парної кореляції, середньої помилки апроксимації, та середнього квадратичного відхилення між фактичними і розрахунковими значеннями функцій.

Таблиця 3.3 – Проміжні розрахунки для визначення статистичних характеристик рівняння 3.2

Дебіторська заборгованість, тис. грн. y_t	$\hat{y}_t$	$ y_t - \hat{y}_t $	$(y_t - \hat{y}_t)^2$	$\frac{ y_t - \hat{y}_t }{y_t}$	$\left(\frac{(y_t - \hat{y}_t)}{y_t}\right)^2$
1	2	3	4	5	6
196451	198474,1	243,1	59097,6	0,27625	0,076314
200733,5	198487,2	361,8	130899,2	0,241522	0,058332
178752	198500,3	5,7	32,5	0,004935	0,000024
308605	198513,4	124,4	15475,4	0,119845	0,014362
884541,5	793975	735	205504,7	0,642552	0,149032

Джерело: власні розрахунки автора

Коефіцієнт парної кореляції відображає щільність зв'язку між результативним показником і факторіальною ознакою і становить (3.7):

$$r = \frac{(n \sum yt - \sum y \sum t)}{\sqrt{(n \sum t^2 - (\sum t)^2)(n \sum y^2 - (\sum y)^2)}} = \frac{4 \cdot 11493 - 4571 \cdot 10}{\sqrt{(4 \cdot 30 - 100^2)(4 \cdot 38995745 - (14571)^2)}} = 0,71 \quad (3.7)$$

Значення коефіцієнта 0,709 свідчить про те, що зв'язок є прямим, сильним і щільним.

Спрогнозуємо обсяг дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024, 2025 та 2026 роки:

2024 – 348541 тис.грн.

2025 – 415788 тис.грн.

2026 – 554787 тис.грн.

Необхідно відмітити, що побудова прогнозу обсягу дебіторської заборгованості ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024-2026 роки за методом екстраполяції трендів частково не враховує значну кількість факторів, проте попередньо дає можливість оцінити тенденції розвитку підприємства та спрогнозувати його фінансове становище у майбутньому.

Процес ідентифікації ризиків підприємства є визначальним етапом управління ризиками підприємства. Ідентифікацію ризиків підприємства пропонується проводити за рахунок синтезованого підходу до виявлення ризиків та формування карти ризиків підприємства. В основу запропонованої карти ризиків підприємства закладено класифікацію ризиків підприємства. Максимальна ефективність і дієвість механізму управління ризиками підприємства може бути досягнута лише за умови системного підходу, тому карта ризиків будується шляхом розгляду зовнішніх та внутрішніх ризиків у розрізі кожного виду операції чи напряду діяльності.

Цінність карти ризиків підприємства полягає в тому, що на її основі можна моделювати діяльність підприємства, проводити комплексний пошук внутрішніх резервів з метою підвищення ефективності здійснюваних операцій.

Карта ризиків підприємства у цій роботі будується на основі експертних оцінок, отриманих під час опитування керівників досліджуваних підприємств, зокрема ТОВ «Компанія «ДАРЕН», за основними напрямками їх діяльності, враховуючи синтезований підхід до визначення ризиків підприємства. Карту ризиків для ТОВ «Компанія «ДАРЕН» подану в табл. 3.11.

Таблиця 3.11 – Карта ризиків діяльності ТОВ «Компанія «ДАРЕН»

Зовнішні ризики		Внутрішні ризики	
Вид	Бали	Вид	Бали
Ринковий	43,0	Зниження фінансових показників	22,5
Системний	41,5		
Бізнес-події	38,0	Майновий	19,0
Податковий	35,0	Управлінський	17,0
Ліквідності	32,5	Торговий	13,0
Природно-екологічний	25,5		

Джерело: складено за даними опитування працівників

З проведеного в роботі аналізу можна зробити висновок про те, що однією із самих гострих проблем підприємства є стан поточних активів і пасивів - дефіцит власних оборотних коштів, надзвичайно низькі показники ліквідності, високий розмір дебіторської і кредиторської заборгованості, що погіршує ситуацію в сфері взаємних розрахунків фірми.

Це свідчить як про несприятливість умов зовнішнього економічного, правового, фінансового середовища (дефіцит оборотних коштів у покупців і постачальників, дорожнеча і важкодоступність довгострокових кредитів для інвестування виробничої діяльності підприємства, модернізації його технологій і відновлення застарілих основних фондів і ін.).

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження щодо управління грошовими потоками дозволяють зробити наступні висновки та пропозиції.

1. Управління грошовими потоками - це процес прийняття ефективних управлінських рішень, які об'єднують досвід професіоналів і конкретні умови, що існують у конкретний момент часу і вимагають вирішення оперативних і стратегічних завдань. Ефективне управління грошовими потоками сприяє фінансовій гнучкості підприємства, що є особливо важливим в умовах кризового стану та економічної нестабільності. Це досягається за допомогою збалансованості між надходженнями та витратами грошових коштів, зростанням обсягу реалізації, оптимізацією витрат шляхом ефективного перерозподілу ресурсів, залученням кредиту на вигідних умовах та загальним підвищенням платоспроможності підприємства.

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія «Дарен» у місті Суми є представником всеукраїнської компанії «Дарен», яка має більше ніж відділень по всій території України. Компанія займається виробництвом будівельних матеріалів і наданням відповідних будівельних послуг. Основні активи компанії зосереджено у Тернопільській, Івано-Франківській та Львівській областях. Незважаючи на роботу в умовах військової агресії і зовнішніх ризиків, група компаній «Дарен» продовжує ефективно розвиватись і розширювати свою мережу в усіх регіонах України.

3. Аналізуючи проведені розрахунки відмічаємо позитивну динаміку у русі грошових потоків. Так, чистий рух коштів від операційної (основної) діяльності підприємства вперше за 2019-2022 роки носить позитивний характер завдяки значному зростанню чистого доходу від реалізації продукції на 644 млн. грн. Зростають і витрати, але меншими темпами. Позитивним є щорічне збільшення витрат на оплату праці з 26,9 млн. грн до 90 млн. грн у 2022 році. Відповідно зросли і витрати на відрахування на соціальні заходи. Чистий рух коштів за звітний період є позитивним у 2020-2022 роках, а негативне сальдо за 2019 рік

перекривається залишком коштів на початок року. З 2020 року ТОВ «Компанія «ДАРЕН» поступово накопичує перехідний залишок, який станом на кінець 2022 року складає 35,9 млн. грн. Слід відмітити високу концентрації грошових потоків від операційної діяльності. Так, якщо у 2019 році на операційну діяльність припадало 74,92%, то у 2022 році вже припадає 96,76%. У той же час зменшується питома вага грошових потоків від інвестиційної діяльності з 25,087% до 3,24%. Можна констатувати, що довгострокові фінансові ресурси, отримані підприємством використані ефективно, що і призвело збільшення питомої ваги грошових потоків від операційної діяльності. Грошових потоків від інвестиційної діяльності у структурі надходжень товариство не має.

4. Зауважимо, що аналогічно до тенденцій надходження грошових потоків, найбільшу питому вагу у видатках займає операційна діяльність. Так, якщо у 2019 році на операційну діяльність припадало 73,17%, то у 2022 році вже припадає 97,03%. У структурі витрат операційної діяльності найбільшу питому вагу займають витрати на оплату товарів і послуг, витрати на оплату праці та податкові платежі, сума яких збільшилась з 18 до 68 млн. грн. Менше одного відсотка має інвестиційна діяльність за 2020-2021 роки. Питома вага витрат, пов'язаних з фінансовою діяльністю зменшилась з 26,83% до 2,97%, що пов'язано з поступовою оплатою за користування позиковими коштами.

5. Середньоденна потреба в коштах для операційної діяльності складає 3,4 млн. грн станом на кінець 2022 року, що на 1,33 млн. грн більше рівня 2019 року. Інтервал самофінансування зріс майже з 30 днів у 2020 році до 39 днів у 2022 році. Тобто підприємство може самостійно себе профінансоване без надходження коштів від операційної діяльності більше ніж 1 місяць, що є доволі високим показником. У таблиці 2.8 наведено також відносні показники ефективності управління грошовими потоками підприємства. Слід відмітити, що компанія має збалансовану структуру грошових потоків, тобто надходження максимально перекривають відтоки грошових коштів. Динаміка є в цілому позитивною відносно 2020 року і різноплановою відносно 2021 року.

6. У ТОВ «Компанія «ДАРЕН» достатньо чистого потоку за весь період дослідження для фінансування поточних потреб підприємства. Коефіцієнт реінвестування говорить про те, що у 2021 році 0,08% грошового потоку було реінвестовано у діяльність підприємства. Коефіцієнти рентабельності грошових потоків говорять про те, що у результаті ефективної діяльності менеджерів генерується чистий прибуток у розмірі 7 копійок на кожную гривню грошового потоку. Причому це у 7 разів більше показника 2019-2022 років. В цілому слід відмітити про високу ефективність управління грошовими потоками, що підтверджують фінансові результати діяльності підприємства та відносні показники ліквідності, платоспроможності, ділової активності та фінансової стійкості.

7. Стратегія управління грошовими потоками повинна бути гнучкою та адаптованою до змін в економічному оточенні. Здатність вчасно реагувати на зміни в ринкових умовах та ефективно адаптувати стратегії є ключовою для успішного управління грошовими потоками. Формування стратегії управління грошовими потоками є складним та багатоаспектним завданням. Врахування всіх ключових аспектів, від роботи з партнерами та ризик-менеджменту до ефективного використання технологій та аналізу ринкових тенденцій, є вирішальним для створення стійкої та прибуткової стратегії.

8. Прогнозування фінансових результатів та грошових потоків є не лише інструментом управління ризиками, але і ключовим елементом стратегічного планування та досягнення успіху бізнесу в умовах невизначеності та конкуренції. Інтеграція підготовлених стратегій прогнозування дозволяє підприємствам бути готовими до майбутніх викликів та забезпечує стійкість фінансової діяльності. Ось кілька ключових аспектів, які слід враховувати для подальшого успіху у прогнозуванні фінансових результатів та грошових потоків.

9. Спрогнозовано обсяг дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024, 2025 та 2026 роки:

2024 – 348541 тис.грн.

2025 – 415788 тис.грн.

2026 – 554787 тис.грн.

Необхідно відмітити, що побудова прогнозу обсягу дебіторської заборгованості ТОВ «Компанія «ДАРЕН» на 2024-2026 роки за методом екстраполяції трендів частково не враховує значну кількість факторів, проте попередньо дає можливість оцінити тенденції розвитку підприємства та спрогнозувати його фінансове становище у майбутньому.

10. Процес ідентифікації ризиків підприємства є визначальним етапом управління ризиками підприємства. Ідентифікацію ризиків підприємства пропонується проводити за рахунок синтезованого підходу до виявлення ризиків та формування карти ризиків підприємства. В основу запропонованої карти ризиків підприємства закладено класифікацію ризиків підприємства. Максимальна ефективність і дієвість механізму управління ризиками підприємства може бути досягнута лише за умови системного підходу, тому карта ризиків будується шляхом розгляду зовнішніх та внутрішніх ризиків у розрізі кожного виду операції чи прямої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андієць В.С. Дослідження основних сутнісних характеристик «грошових потоків підприємства». *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 8. С. 167–172.
2. Арте'єва О.І. Аналіз грошових потоків: значення у забезпеченні господарської діяльності корпорацій. 2022. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6334/1/Zbirka-2022-45-48.pdf> (дата звернення: 25.10.2023).
3. Барабаш Н.С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. Т. 2. С. 164–167.
4. Білогубець О.В. СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.)*. Суми. 2023. С.473.
5. Білогубець О.В. Особливості оцінки ефективності управління грошовими потоками торговельного підприємства. *UKRAINE INNOVATE: Сучасні моделі для відновлення*. Матеріали V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції (25 жовтня 2023 р. м. Луцьк).
6. Біндасова Ю. Теоретичні аспекти формування системи управління грошовими потоками підприємства. *Науково-технічний збірник*. 2019. № 77. С. 388–394.
7. Бойко Н. В., Турпак Т. Г., Назаренко Я. Я. Аналіз грошових потоків транспортних підприємств: проблемно-прагматичний підхід. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 13-21.
8. Бойко Т.Ю. Механізм контролінгу грошових потоків суб'єкта господарювання: необхідність формування та реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 42. С. 166-170.

9. Власюк Т. М. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник КНУТД*. 2019. № 3. С. 36-46.

10. Воскресенська Т. Дослідження підходів до аналізу грошових коштів підприємств з використанням облікової інформації. *Економіка та суспільство*. 2021. №

31. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/722/693> (дата звернення: 23.10.2023 р)

11. Додусенко В.І. Використання аналізу грошових потоків для визначення оптимальних умов кредитування. *Облік і фінанси АПК*. 2021. № 8. С. 63-65.

12. Жижур В.В., Свистун Л. А. Актуалітети управління грошовими потоками на підприємстві. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи* (25 листопада 2022р, м. Полтава). 2022. С. 86–88.

13. Заревчацька Т. В. Аналіз руху грошових потоків у процесі управління ефективністю діяльності малих підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 7 (122). С. 141–145

14. Звіт про рух грошових коштів. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7. 13 лютого 2019 р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-07_ukr_2018.pdf (дата звернення 26.09.2023р).

15. Ігоніна К. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 5. С. 17–19.

16. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21.01.2004 року за № 22 із наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>. (дата звернення 16.10.2023 р.)

17. Климчук С. В. Напрями оцінки руху грошових потоків як визначальної компоненти фінансової стійкості. *Економіка АПК*. 2019. №9. С. 52-60

18. Коструба В. Використання моделі Міллера-Орра для управління грошовими коштами підприємства. *Фінансове забезпечення економіки* (20 червня 2022 р., м. Житомир) 2022. С. 56-58.

19. Кошельок Г. В., Грінченко Р.В. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 2. С. 231–242.

20. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. *Економіка і держава*. 2019. №7. С. 30-33.

21. Кубецька О.М., Волощук В.В. Аналіз достатності грошових потоків підприємства в контексті управління ними. *Галицький економічний вісник*. № 2 (63). 2020. С.231-242

22. Куровська Н., Коструба В. Економічний зміст моніторингу грошових потоків підприємства. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського союзу* (10 листопада 2022 р., м. Житомир). 2022. С. 55-58.

23. Кучер В.А. Визначення структури грошових потоків підприємства як основа прийняття стратегічних рішень. *Економіка промисловості*. 2020. № 1. С. 71-77.

24. Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/14.pdf (дата звернення: 17.10.2023 р)

25. Мордовцев, О., Хребтов, М. Методичний підхід до управління грошовими потоками промислового підприємства. *Вісник Національного технічного університету ХПІ (економічні науки)*. 2020. №2. С. 3–8.

26. Мулик Т. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1379/1330> (дата звернення 15.10.2023р).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 із наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 30.09.2023р).

28. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК. *Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу*. 2021. №1. С. 106-110.

29. Панасюк О.В., Мазанович І.С. Удосконалення аналізу грошових потоків підприємства та їх оптимізація в процесі управління. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 6(23). С. 128–133.
30. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси». 2019. Вип. 23. С. 234-237.
31. Піскульова І. В., Мавріна М. І. Методичні підходи до управління грошовими коштами підприємств: сучасний аспект. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/90.pdf (дата звернення 23.10.2023р).
32. Податковий кодекс України. 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення 21.10.2023 р.)
33. Поддєрьогін А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства. *Фінанси України*. 2019. № 11. С. 119–128.
34. Роганова Г.О. Фактори впливу на вільний грошовий потік підприємства: кореляційно-регресійний аналіз. *Економіка та управління АПК*. 2020. №1. С. 68–75.
35. Свистун Л. А., Нечухран К. О., Шустваль Д. О. Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 192-198.
36. Тимош І. Оптимізація грошових потоків у системі підприємницької діяльності. *Економічний аналіз*. 2022. №3. С. 244-246.
37. Томчук О. Ф., Мулик Т. О., Федоришина Л. І. Управлінський аналіз: сутність та значення у прийнятті рішень. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 4. С. 144–154.
38. Тридід О. М. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія. К. Каравела: УБС НБУ. 2019. 213 с.
39. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 4(106). С. 150–155.

40. Щепіна Т. Г., Тітаренко А. Д. Комплексний аналіз грошових потоків державного підприємства «Антонов». *Modern Economics*. 2021. № 26. С. 178–184.
41. Aburishreh K. E., Dahiyat A. A., Owais W. O. Impact of cash flow on earnings management in Jordan. *Cogent Business, Management*. 2022. Т. 9. №. 1. P. 2135211.
42. Feng Q., Gu A., Zhang S. Research on the Management Level of Increasing SNC Enterprise Cash Flow Based on Regression Model. *International Conference on Economic Management and Model Engineering*. (November 18-20 2022, Nanjing, China). 2023. URL: <https://eudl.eu/doi/10.4108/eai.18-11-2022.2326857> (дата звернення 15.10.2023)
43. Laghari F., Ahmed F., López García M. N. Cash flow management and its effect on firm performance: Empirical evidence on non-financial firms of China. *Plos one*. 2023. Т. 18. №. 6. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0287135> (дата звернення 27.10.2023)
44. Liu A. Z., Pincus M., Xu S. X. Enterprise system implementation and cash flow volatility. *Contemporary Accounting Research*. 2023. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1911-3846.12872> (дата звернення 18.10.2023)
45. Qudratovich E. A. Concept, economic essence and evolution of approaches to the definition of cash flows of an enterprise. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*. 2022. Т. 10. №. 4. P. 709-715.
46. Zhu L., Yan M., Bai L. Prediction of enterprise free cash flow based on a backpropagation neural network model of the improved genetic algorithm. *Information*. 2022. Т. 13. №. 4. P. 172.

Додатки